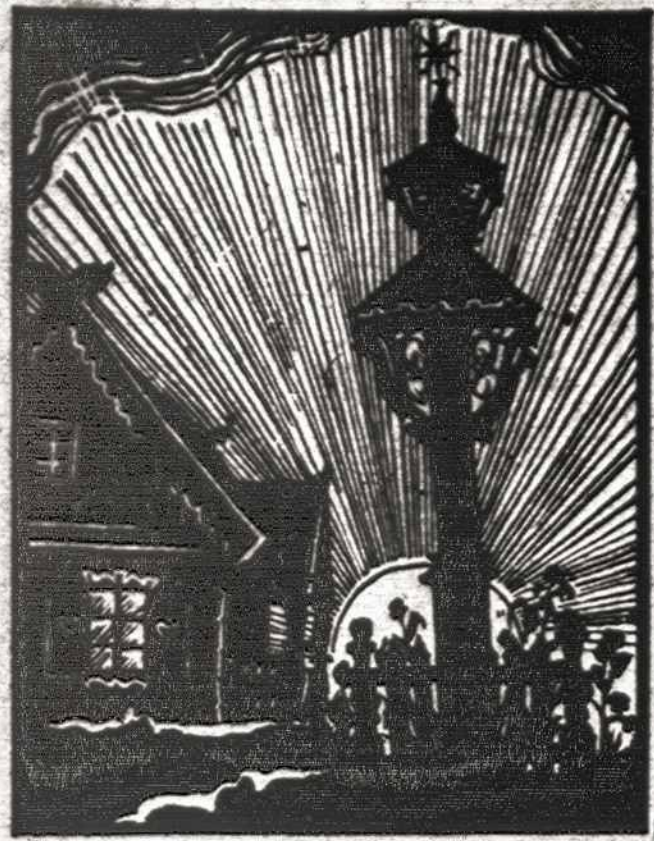

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 43 (96)

TORONTO, Ontario, 1951 m. Spalio (October) mėn. 25 d.

Kaina 10¢

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly
Published by the Lithuanian
R.C. Cultural Society
of Canada
Authorized as Second Class
Mail Post Office Department
Ottawa
SAVAITRASTIS
Leidžia Kanados Lietuvių
Kultūros Draugija
941 Dundas St. W., Toronto

AR KANADIEČIAI ĮSIRIKIUOS?

Šiandien lietuvių tautos vardu vien išeiviai begali kalbėti. Jei prieš keliolika metų išeivija su tam tikru pijeizmu žiūrėjo į tėvų žemę ir iš jos sau bent moralinės pasipirties laukė, tai šiandien išeivija beliko vienintelė krašto viltis. Šiandien, kaip niekad dar, lietuvis į išeiviją žiūri kaip į vienintelį savo ateities laidą ir išsigelbėjimą, didžiausią paguodą kenčiantiems vergijoje yra radijo bangomis išgirstas išeivijos lietuviškas žodis.

To akyvaizdoje iškyla reikalas kovai dėl tautos laisvės ir kenčiančiųjų paguodai įjungti visas išeivijos jėgas, visą pasaulį apjungti, o pirmiausia pajėgiausius ir artčiausius susiglaudusius masyvus.

Nėra jokios abejonės, kad, greta seniausios ir pajėgiausios mūsų išeivijos JAV, pirmoje vietoje stovi Kanados lietuviškoji bendruomenė. Deja, stebint abiejų kraštų lietuvišką gyvenimą, tenka konstatuoti, kad, kai JAV jau veikia visa eilė lietuviškųjų politinių organų, skirtų kovai dėl krašto laisvės, Kanados lietuviškoji visuomenė šiuo atžvilgiu yra blogesnėje padėtyje. Nors ir čia kovos entuziazmas gyvas, tačiau čia visa veikla daugiau sukasi apie lietuviškojo gyvenimo išlaikymą, taip sakant, apie savo namų reikalus, o į platesnius laukus neišsima.

Žinoma, tai neprieštaruoja vienam lietuviškiosios Kanados bendruomenės. Daug lemia skirtinga tarptautinė abiejų kraštų padėtis, jų pajėgumas, tarptautinis vaidmuo ir vyriausybės pažirtos ir svetimųjų veiklą krašto ribose. Kanadoje, pav., mums dar nepasiekiamą nei lietuviškoji radijo ar tarnyba, skirta Lietuvai, nei kas nors panašus į Free Europe organus.

Tačiau ištikrųjų toks paralelizmas ir nė nesiekiamas. Kanados lietuviškosios pajėgos, atrodo, galėtų visai sėkmingai prisidėti prie amerikoniškosios veiklos bei tenyškųjų galimybių. Tik

mums reikėtų šiuo atžvilgiu susiorganizuoti savo tarpe. Reikala yra bendras, visų vienodai suprantamas, tad sutartinai ir dirbtinas. Juo didesnis kūjis — juo smarkiau sminga pleistas.

Šiandien amerikoniškieji mūsų organai pagalbos dar nesturi pakankamai reikalaujamo užstato ir nenori rizikuoti. Mat, nelaimėjus, užstatas dingsta. Per praėjusius rinkimus liberalai savo užstatą buvo apdraudę, o bendrovė turėjo nemažų nuostolių. Dabar jie neberizikuoja ir, gal būt, yra susitarę su konservatoriais. Laikoma, kad ši partija baigia skirstytis tarp abiejų didžiųjų — konservatorių ir darbiečių. Šios abi stato po 617 kandidatų, komunistai 10 ir kiti dar 23. Pastebėtina, kad kandidatų tarpe yra Attlee ir Churchill sūnūs, o šio pastarojo dar ir žentas. Be to, dar 4 tėvai kandidatuoja su sūnumis, 3 vyrai su žmonomis ir 8 poros broliu.

Kadangi rinkimai vyksta parlamento kadencijai dar toli nepasibaigus, tai agitacijos dėmesio centre stovi ne tiek vidaus bei ūkinės, kiek dabar D. Britaniją palietusios tarptautinės problemos, kurių greta statomas tik gyvenimo pabrangimo klausimas. Atrodo, britai gali palinkti prie Churchill, kuris laikomas tvirtesnės rankos žmogumi, su kuriuo gal labiau skatytųsi ir Egiptas su Iranu, bet iš kitos pusės britai netgi taip nepuolę, kaip karo.

Dabartinės sąlygos atitinkamų organų mes negalime sukurti, nes kiekvienos pastangos destruktyviai paveiktų ir taip jau per daug užvilktą bendruomenės organų kūrimą. Tačiau užtai yra būtinas reikalas tą paskubinti. Kol tai nebaigta, Kanados lietuviškoji bendruomenė yra supančiota ir šiuo atžvilgiu ir daugeliu kitų gyvybinių reikalų. Kitaip niekad neišklamposim ir nuo pasibarinų prie pozityvaus darbo neprieisim.

Kanada 4 pabėgėlių nepriima

Rugsėjo 11 d. su traukiniu iš Čekoslovakijos pabėgusius 25 asmenis IRC nori atvežti į Kanadą. Betgi Kanados saugumo atstovai Vokietijoje keturis iš jų atmetė. Motyvų, žinoma, niekam nesako. Atmeti yra gydytojas Dr. J. Svec, kuris dalyvavo ir pabėgimo suorganizavime ir trys buvę studentai, iš universiteto pašalinti už tai, kad neprisidėjo prie komjaunimo.

Visi jie pro JAV saugumo skryningą buvo praėję neužkliuvę. Juos užtaria IRC ir Radio Free Europe, palaikąs ryšius su Čekoslovakija. Abi tos organizacijos buvo kreipėsi į Kanados saugumo aukštesnį pareigūną Ludwigsburgo emigrantų stovykloje Killian, bet ir tas prašymą atmetė. Tada jos apeliavo į Otavą, iš kur pareikalauta prisiųsti visų jų bylas galutinam sprendimui.

Apeliacija-skundas yra paremtas dviem motyvais: kad Kanados saugumo valdininkas, kuris pravedė skyrinimą, Kubickę, čekoslovakų tremtinių esąs žinomas kaip nacių bendradarbis dar prieš karą ir karo metu ir kad pagal turimas žinias studentai negali būti laikomi įtariamais.

Idomu, kaip šis konfliktas išsispres. Jis beabejoj turės ir netiesioginių vaisių, nes užangažuotas yra ir Kanados saugumo pareigūnų, ir IRC bei RFE autoritetų. Šiais pastaraisiais JAV Valstybės Departamentas iki šiol labai pasitiki. Jiems užtariant, jau daug asmenų į JAV buvo įleisti, nors saugumas ir buvo užkvestijonavęs.

Nušautas Pakistano premjeras

Pakistano premjeras Liaquat Ali Khan spalio 16 d. viešame mitinge buvo persautas ir netrukus ligoninėje mirė. Žudikas musulmonas afganistanietis minios nulinčiuotas ir į gabalus sudraskytas. Spėjama, kad tai vidaus ir pasienio stichijų įtampas vaisius. Krašte paskelbtas gedulas ir imtasi atsargumo priemonių.

Naują vyriausybę sudarė Khawaja Nazimuddin, Britams ir JAV artimas aristokratas.

— **Karachi.** — Naujasis Pakistano premjeras pareiškė su Indija dėl Kašmiro siekiant taikaus sprendimo.

Užgrobė dalį Vak. Berlyno

Steinstuecken Berlyno sritis buvo administruojama amerikiečių, nors ji yra Rusų zonoje, nuo JAV zonos atskirta 700 jardų ruošo. Spalio 18 d. rytų Vokietijos policija staiga užėmė tą sritę — vos 250 gyventojų. — paskelbė ją prijungiamą prie rytų Vokietijos, įvedė ten rytų markę, maisto korteles ir tt. Tai jau ne pirmas toks "sienos išlyginimas". Prieš metus taip buvo prijungta Westsaahen sritis su 5000 gyventojų.

Dėl pastarojo užgrobtimo JAV komendantas Berlyne Mathewson pareiškė protestą ir reikalavimą ištuštinti.

— **Vašingtonas.** — A. Harri-

D. Britanijos rinkimai

vyks ši ketvirtadienį, spalio 25 d. Bendra viešoji spauda pranašauja, kad laimės konservatoriai, nors gal ir nedidele persvara.

Kandidatų išviso pastatyta 1375, kai praėjusiose rinkimuose buvo net 1868. Šį kartą mažai kandidatų stato liberalai — vos 108, nes susilpnėjusi partija neturi pakankamai reikalaujamo užstato ir nenori rizikuoti. Mat, nelaimėjus, užstatas dingsta. Per praėjusius rinkimus liberalai savo užstatą buvo apdraudę, o bendrovė turėjo nemažų nuostolių. Dabar jie neberizikuoja ir, gal būt, yra susitarę su konservatoriais. Laikoma, kad ši partija baigia skirstytis tarp abiejų didžiųjų — konservatorių ir darbiečių. Šios abi stato po 617 kandidatų, komunistai 10 ir kiti dar 23. Pastebėtina, kad kandidatų tarpe yra Attlee ir Churchill sūnūs, o šio pastarojo dar ir žentas. Be to, dar 4 tėvai kandidatuoja su sūnumis, 3 vyrai su žmonomis ir 8 poros broliu.

Kadangi rinkimai vyksta parlamento kadencijai dar toli nepasibaigus, tai agitacijos dėmesio centre stovi ne tiek vidaus bei ūkinės, kiek dabar D. Britaniją palietusios tarptautinės problemos, kurių greta statomas tik gyvenimo pabrangimo klausimas. Atrodo, britai gali palinkti prie Churchill, kuris laikomas tvirtesnės rankos žmogumi, su kuriuo gal labiau skatytųsi ir Egiptas su Iranu, bet iš kitos pusės britai netgi taip nepuolę, kaip karo.

SIŪLO NAUJĄ LAISVĖS KOVOS ORGANIZACIJĄ

DP komisionierius siūlo įjungti gudus ir ukrainiečius. Gudai aktyvėja. Atominė "ateitis". Žydai skyla JAV-bėse. Genocidas UN. Rengiasi Baltijos problema iškelti Paryžiaus Jungtinių Tautų visuotinėje sesijoje. Žurnalistai jungiasi antikomunistinėn akcijon.

(Niujorko bendradarbio ALMAUS)

DP komisijos Vašingtone šešas Edward M. O'Connor, nekartą kalbėjęs lietuvių parengimuose, nuosirdus mažųjų bei pavergtų tautų draugas, užpraėjusį šeštadienį padarė pranešimą spaudai, kurį vėliau pakartojo Ukrainiečių Šalpos Org. susirinkime Niujorke, garsiai nuskambėjusį per JAV, nes, atrodo, pataikiusį į naująją Valstybės Departamento užsienių politikos Rusijos atžvilgiu liniją. Mr. O'Connor siūlė, kad neatidėliojant būtų sukurta nauja organizacija, padėti išsivaduoti Sovietų Sąjungos nerusų tautoms. Spaudos konferencijoje komisionierius detalizavo, jog 54% Sovietų gyventojų yra nerusai, o Amerikoje tebevalvoja, kad Sovietų Sąjunga esanti vienalytė rusiška. Pagal 1939 m. duomenis, iš 202 milijonų Sovietų Sąjungos gyventojų 91.500.000 yra rusai, o 110.000.000 nerusai.

Mr. O'Connor pasiūlė naują galingą organizaciją, vardu "Amerikiečių Komitetas Išlaisvinimui Sovietų Sąjungos nerusų tautų", kuri pirmiausia turėtų gelbėti išsivaduoti "ukrainiečiams, gudams, estams, latviams, lietuviams ir visiems kitiems ir įtikintų pasauli, kad Sovietų Sąjunga tėra mistinė Vakariečių nesuprantama pajėga".

Visi Niujorko gigantai laikraščiai pareiškimui skyrė ypatingo dėmesio ir palankius komentarus.

• Gudų Centrinės Tarybos prezidentas San Martin, Argentinoje, Radaslav Astrovski pasiuntė "NYT" laišką, kuriame sveikina Achesono pareiškimą dėl 500 metinės rusų imperialistinės politikos, tęsiamos sovietų. Jis rašo: "Gudų-lietuvių kunigaikštija (!) ištisus šimtmečius turėjo gintis nuo rusų puolimų.

Irano premjeras Mossadegh Saugumo Taryboje sveikinasi su Did. Britanijos atstovu Sir Gladwyn Jebb.

Visada gerai informuotas ir rimtas NYT karinis komentatorius Harold Baldwin, kalbėdamas apie amerikiečių naujuosius ginklus, sakosi jų nelaiskai lemiamais galimo karo atveju, nes dar praėjusį daug laiko iki juos bus galima efektyviai panaudoti. Vašingtono sluogsniai "žina", pasak jo, jog sovietai tarp šėsių mėnesių ir metų turėsia pakankamą skaičių "strateginių" atominių bombų su kuriomis išmuštų vakariečius iš Europos ir sunaikintų Amerikos pramonę.

Si data derinasi su Drew Middleton, NYT korespondentu Frankfurte, kuris neseniai rašė, kad Eisenhowerio štabas ypatiną krizę numatąs 1952 metų pavasarį ir vasarą, kaip galimo sovietų puolimo sezoną.

• Neseniai lankydamsis Amerikoje, Izraelio premjeras Ben Gurian pareiškė, jog pasaulio žydų troškimas yra matyti Ameriką žydiją tvirtą, nepriklausomą ir saugią, puse lūpų jiems priortiteta ir nepaštrintų padėties.

(Nukelta į 2 psl.)

JAV paskyrė ambasadorių Vatikaną

Ilgai svarstytas ir diskutuotas JAV diplomatinis santykių su Vatikanu klausimas nelauktai išspręstas prezidento Trumano sprendimu paskirti Vatikaną savo ambasadorių gen. Mark Clark, priklausančią episkopatinei bažnyčiai ir masoną.

Diplomatinis santykių su Vatikanu JAV neturėjo nuo 1868 m. Nuo 1797 m. JAV turėjo Vatikaną konsulą, nuo 1848 m. diplomatinį atstovą. 1868 m. atsistatydinus jį, min. R. King jo įpėdinis nebuvo paskirtas, nes 1870 m. Italija Vatikaną valstybė okupavo. Popiežiaus konsulas JAV veikė dar iki 1873 m., o vėliau buvo skiriamas apaštališkasis delegatas. Praeito karo metu 1940 m. prez. Roosevelto iniciatyva Vatikanu buvo paskirtas asmeniškai prezidento atstovas Taylor, tose pareigose išbuvęs iki 1950 m. sausio mėn.

Atstovo paskyrimo klausimas

SAVAITĖS ĮVYKIŲ APŽVALGA

Jei ankstyvesnėse mūsų apžvalgose turėdavome savo dėmesį sukoncentruoti ties dviem pasaulio neramumų židiniais, tai nuo praėjo Nr. turime reikalo jau su trimis, kurių pastarasis — Egipto — savo reikšme pirmuosius prašoka ir, be to, kai pirmieji du palengva pereina į ramesnį rusenimą, šis pastarasis gresia išiliepsnoti toli siekiančiomis komplikacijomis.

Korėjoje visą pereiną savaitę buvo vykdomi JT kariuomenės puolimai žiemos pozicijoms gerinti. Didelių pasikeitimų fronte neįvyko, tačiau centriniam ruožui, kur vyko puolimas, daugely vietų pasistūmėta pirmyn, užimant svarbias kalnų pozicijas. Tuo metu vykusios derybos per ryšininkus dėl paliaubų derybų atnaujinimo pagaliau privėdė prie susitarimo. Jos atnaujinamos Panmunjom, paskelbiant neutralią zoną aplink jį 1000 jardų spinduliu, o į komunistų bazę Kaesonge ir JT Munsane ¼ mylios neliečiamą kelią.

Pasirodo, kad JAV ambasadorius Kirk per atsisveikinimo vizitą Višinskiui prašė, kad Sovietų Rusija įsikištų į Korėjos bylą, paveikdama, kad būtų pasiektas paliaubų. Višinskis ta progą pasiskundęs dėl JAV elgesio Korėjoje ir dėl nedraugingumo Sovietų Rusijai. Prez. Trumanas užtikrinęs, kad JAV neturi agresyvių planų prieš Sovietų Rusiją, tačiau, kaip ir prieš tai, turtis būvisi nutraukti ir turintis kitokio ūkinio spaudimo prieš S. Rusiją.

Matyt, prekyba kitų interesais vykdoma, nes spalio 18 d. Višinskis jau pareiškė, kad S. Rusija esanti pasiryžusi svarstyti santykių su JAV klausimą. Galimas dalykas, kad šioms deryboms ruošiant kelią ir Korėjoje parodyta nuolaidumo.

Irano byla spalio 15 d. pradėta svarstyti Saugumo Taryboje pagal D. Britanijos skundą. D. Britanija beabejo iš anksto žinojo, kad čia ji negalės būti galutinai išspręsta, bet norėjo sumažinti konflikto aštrumą, išlošti laiko ir įtraukti į ją kitas valstybes, kurios yra suinteresuotos, kad naftos tiekimas nesustotų, kad ji netektų Rusams, o JAV dar svarbu, kad šis Britų reikalas nesudarytų viliojancio precedento tiems kraštams, kur JAV naftos b-vės turi koncesijų — labiausiai Saudi Arabijoje ir Venecueloje. Padėtis susidarė labai nepatogi. JAV norėtų paremti Britus, bet bijo ižeisti arabus, tad pasisakė tik už taikų sprendimą, kuris patenkintų abi puses. Ieškant kompromiso, kuris išgelbėtų Saugumo Tarybos autoritetą ir nepaštrintų padėties,

atsisakyta nuo Britų pateiktos rezolucijos, reikalaujancios vykdyti Haagos tarptautinio tribunolo sprendimą, reikalaujantį dėtis, o kol derybos nebaigtos naftos eksploataciją tęsti britams. Kadangi šią rezoluciją pažadėjo vetuoti Sovietų Rusija, parėmusi Irano tezę, kad byla yra jo vidaus reikalas ir ST nerinka į ją svartyti, tai Ekvadoras buvo pasiūlęs naują rezoluciją, kurioje neprisimenamas Haagos sprendimas, bet tik rekomenduojama tartis. Sovietų Sąjunga pasisakė ir ją vetuosianti. Tada buvo rasta dar nauja išeitis, Irano klausimą faktiškai išskyrusi iš S. Tarybos darbų be jokio sprendimo. Tai Prancūzijos pasiūlyta rezolucija, kuria byla paliekama T. Haagos Tribunalui, kuris ją tebesprendžia ir yra paprašęs iki gruodžio mėn. Irano vyriausybę pateikti savo argumentus dėl naftos nacionalizacijos teisėtumo. Tai beabejo reiškia ilgą procedūrą ir Britai nepatenkinti, bet kitą išeitį dabar sunku rasti.

Egipto užsimojimas išvaryti Britus iš Sueso ir Sudano yra vien D. Britanijos problema, bet labai svarbi ir visiems vakariečiams, nes Suesas turi nepaprastus reikšmes Artimųjų ir Viduriniųjų Rytų saugumo organizavimui.

Britai ši kartą, beabejo, ne juokais tvirtina, kad 1936 m. suarties garantuoti teisai Sueso, o dabar, kaip ir Sudane, jau kiti būdai netiesakys ir jau pasuntę rimtų susiprinių savo iguloms bei karo laivų. Priešais savaitės antradienį Sueso zonoje esančiame Ismailio mieste įvyo neramumų, vėliau susidūrimų su Egipto kariuomene, bet visa tai netrukus pasibaigė. Minių riaušės ten nutilo, Egipto kariuomenė pasitraukė nuo britų Kairo link ir tvirtinasi pozicijose už 60 mylių. Britai miestuose apsitvėrė savo kvartalus. Visoje zonoje paskelbė karo stovį ir užėmė strategiskai svarbias pozicijas, tvarką Port Said ir Ismailia miestuose palaikyti palikdami egiptiečių policijai. Vaikus ir moteris betgi gabena į saugesnes vietas.

Egipto vyriausybė tuo tarpu jokių nuolaidų nerodo. Siūlymą suorganizuoti 5 valstybių štabą Sueso saugumui laiduoti, parlamentas atmetė, tačiau karalius įstatymo, kuriuo jis skelbiamas Egipto ir Sudano karaliumi dar nepasirašė. Premjeras parlamentė deklaravo, kad bus kovojama iki galo, kovojama sunkiai, nes teisės nebūna dovanojamos, bet iškovojamos, o Egipto kantrybė dėl pažeidžiamų teisių jau išsišėgusi. Britams įteikta nota, kuria reikalaujama iš Egipto teritorijos savo kariuomenei išvesti arba Egiptas busias priverstas imtis priemonių jų dominavimui kanalo zonoje užkirsti kelią.

Jei Sudanas D. Britaniją svarbus kaip medvilnės tiekėjas jos Lancashire tekstilės pramonei, tai Suesas svarbus susisiekimui su imperijos likučiu kraštais ir strategiskai. Dėl to juo susirūpi no ir kitos valstybės. Prancūzija jau oficialiai deklaravo remiantį D. Britanijos teises, JAV siūlė dalininkė ne tik Sueso, bet ir Sudano valdymui, o visus neraminan, dar nepatvirtintos žinios, kad Sovietų Rusija pasiūlius nepuolimo sutartį ir kad Egipto vyriausybė tai jau svarstanti.

S. Rusija susprogdino trečią atom. bombą

Baltieji Rūmai pranešė pirmadienį. Tai esąs Stalino pažadėtas naujas bandymas. Smulkmenų neskelbiama.

Tuo pat metu JAV Nevados likupumose susprogdino pirmąją diliputinę atominę bombą ar gal artilerijos sviedinį.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Kolektyvas. Redaktorius Dr. A. Šapoka

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of CanadaPrenumerata Kanadoje ir JAV metams \$4.00, pusmečiui \$2.50
Kituose kraštuose metams \$4.50, pusmečiui \$2.50Įmokėję nemaziau \$10.00 skaitomi garbės prenumeratoriais
Adreso pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas EM 3-4265

MIŠRIOS VEDYBOS

Daugelis mūsų šiuolaikinių jaunuolių, atrodo, žino, jog šeimų sudarymas yra tautos partnerių ar partnerės, yra negeras reiškinys, tačiau mišrių vedybų vis dėlto nemaža pasitaiko.

Begaliniai daug pavyzdžių byloja, kokių pasekmių susilaukia mišrios šeimos, tačiau kiekvienas jaunuolis, veddamas kitą tautę, ar jaunuolė ištekėdama už kitatautį vyro, galvoja: "Mūsų tarpe panašių dalykų negalės atsikirti. Mes gi vedamės iš meilės..."

Deja, toji meilė dažnai neilgai tęsiasi. Ją, tarytum rudens miglą, išsklaido bepradėdą pasireikšti nuomonų skirtumai, skirtingas būdo bei auklėjimo ypatumai, nevienodas gyvenimo tradicijų supratimas, kalba, o dažnai — ir skirtinga religija.

Sausi sakiniai ir nereikšmingi išvedžiojimai šiuo atveju nelabai daug galėtų pasakyti. Mišrių vedybų žiaurias pasekmes puikiaiusiai gali iliustruoti patys gyvenimo faktai. Štai, kad ir paskutiniajame "Laiskų Lietuviams" numeryje, skaitome vieną tokio nelaimingo jaunuolio laišką draugui, kuriame jis skundžiasi:

"Esi tokioje padėtyje, iš kurios neberandai išeities". O toji padėtis susidarė jam vedus italę, kaip lygiai tame pačiame laiške miniam jo draugui — vedus lenkę. Tik pastarasis — jau esąs išsiskyręs ir civiliniu būdu susituokęs su amerikiete, taipogi dvirosuota, o minimas italės gyvenimo partneris dar tęsė gyvenimą su savo žmona. Deja, gyvenimas, kaip iš laiško matyti, — baisus.

Pamėginame porą kitų pavyzdžių. Su manimi fabrikė dirba Kanadoje gimęs ukrainiečių kilmės vyriškis. Jis nuolat liūdnas, apdriškęs, nesvariais baltiniais, dažnai neatnešęs jokio sumuštinio pavalgyti. O dirba žmogus daug. Dažnai pliekiasi su viršvalandžiais ir uždirba neblogai. Man kilo klausimas, kodėl jis taip atrodo? Gal girtuokliauja? Gal šiaip netvarkingai gyvena? Ryžausi jį užkalbinti. Jis nuostabiškai išlojo visą savo gyvenimo išpažintį. Tą, kiek veliavo, patvirtino ir jį gerai pažįstas kaimynas.

Jis vedęs taipogi italę. Turu du vaikučius. Deja, tik tie vaikučiai teikia jam jėgų ir ryžtingumo toliau gyventi, vargti ir sunkiai dirbti. O dėl žmonos, jo žodžiais tariant, "seniai būtų pasikores".

Jis vedęs taipogi italę. Turu du vaikučius. Deja, tik tie vaikučiai teikia jam jėgų ir ryžtingumo toliau gyventi, vargti ir sunkiai dirbti. O dėl žmonos, jo žodžiais tariant, "seniai būtų pasikores".

savaitei prasimaistinti ir užsimokėti už labai prastą butą nuomą. Apie apskalbimą ar šiaip buto svara — esą, netenka nė galvoti. Pati žmona nieko nedirba, o baltinius nunešė ir skalbyklą — nėra pinigų. Vyru sumuštinį pasidaryti einant į darbą, taipogi nevisuomet galima, nes neranda spintelės duonos...

Jis pats, vargšas, sako: "Ne, Dieve, apsisvedus kitatautę žmoną. Nesuprantu aš jos, nesuprantu jį manęs. Jėgu ne vaikui — išiečiau kur akys mato, kur kojos neša, arba... nusiūdyčiau".

Kitas vėl, lenkų kilmės mano bendradarbis fabrike, prieš dvidešimt su viršum metų atvykęs į Kanadą. Vedęs ukrainietę. Skundžiasi, jog šiuo metu nebe mokąs gerai kalbėti nei viena kalba. Angliškai — jis nepajėgė išmokti, lenkiškai primiršo, o ukrainietiška — taipogi neįprato, gaili žmogus atsisakanti kalbėti lenkiškai ir tekalbanti tik ukrainietiška. O dar vienas latvis fabrike, mokąs desėtką žodžių lietuviškai, pasipaskajojo iš kur tuos žodžius išmokęs.

Buvęs vedęs lietuvių, kažkur iš lietuvių-latvių pasienio. Žmogus šiuo metu likusi Lietuvoje pas tėvus, o jis čia Kanadoje. Jis ilgai tarėsis su žmona, kaip jį turi kalbėti: latviškai ar lietuviškai? Pagaliau buvęs prieita susitarimo jog abu ir abi kalbas turi išmokti gerai ir abi kalbas vartoti lygiagrečiai. Susitarė viena savaitę kalbėti latviškai, kitą lietuviškai, likę tų parų kalbas išmokę.

Deja, kaip jis sako, kuomet būdavusi "lietuviška savaitė", jis pasistengdavęs kuo mažiau būti namie, nes mokintis lietuviškai "labai tingėdavęs"... Todėl ir išmoko tik apie dešimt lietuviškų žodžių.

Matome, kokią tai sunkią problemą mišrioje šeimoje sudaro pasirinkimas tik kalbos, tai ką kalbėti apie kitus reikalus: tautines tradicijas, būdų suderinimą ir pan. Kiti gi mišrios šeimos, norėdami apeiti kalbos vartojimo problemą, susitaria vartoti visai kitą kalbą, ne gimtąją nei vienam, nei antram. Atseit, jie gera valia, "pagal susitarimą", pasmerkia savo tautines prigimties pradą ir užmiršta kuo yra gimę...

O kiek vargo tokiose šeimose, kurių partneriai ne vienos tikybės, su vaikų auklėjimu, su tikybine praktika ir pan. — sunku ir beaparti.

Taigi, ar neteisėybė, kad mišrios vedybos — pražūtis?

Pr. Alsėnas.

Lauk britus!

Š.m. spalio mėn. 8 d. karalius Farukas paskelbia įstatymą, kuriuo nutraukiama Egipto-D. Britanijos sutartis, sudaryta 1936. Britų kariai stovįklauja Egipte turi jį aplėisti. Jiems vadovybės įsakytą tuojau užsidaryti Port Saido, Sueco ir Ismailta kareivinėse. Jie lauks įsakymo iš Londono tolimiesiems žygiui. Ar tas žygis kartais nebus panašus į tragikomiską, kuris neseniai nutiko Abadane?

Karalius Farukas galop nusikrato britų globos. Jis nutraukia ir 1899 m. sutartį dėl Sudano bendro valdymo su britais. Sudano karaliumi pasiskelbia jis pats. Sudanas milžiniškas kraštas, kuris prilygsta veiki Argentinai plotui, turintis 8,3 mil. gyventojų.

Kai ministeris pirmininkas Mustafa El Nahas Paša paskelbia parlamentu karaliaus dekretus, reiškiamas didžiausias džiaugsmas. Triumfuojanti minia šaukia: "Lauk britus!". O toje minioje užtikinama apstypė komunistų, vadovaujamų Kremliaus agentų. Tie agentai jau senai plūša milijonuose skurstančių darbininkų ir felachų. Senai jie kursto musulmonus prieš mečėčių vartų, o studentus auditorijose, koridoriuose ir gatvėse. Prabanga ir skurdas, ir valdininkijos korupcija komunistams yra geriausi taktiniai.

Šiuo metu ne vien Egipte, kuris vadovauja arabiskam pasauliui, bet ir viso pasaulio akys yra nukreiptos į Faruką, kuris iki šio metu buvo duosniu svečių Prancūzijos Rivieroje. Egiptiečiai laukia 6000 metų, kad ateitų tikras karalius, kuris nors paskubomis išspręstų krašto problemas. Jis iki šio laiko turėjo daug pomėgių, kurie nusiūmė socialinio gyvenimo klausimo sprendimą.

Skurdas

Egipto plotas nemažas, bet gyventojų dauguma susitelkę pagal Nilą. Iš 23 mil. gyventojų 13,5 mil. gyvena žemuminiuose 3 mil. ha plote. Ten ir kitur užtikamas neregiškas skurdas, kuris toli prašoka Kinijos kuli ar Indijos ūkininko dalia. Daugelis ūkininkų negali vartoti kviečių, kuriuos jie gamina, tinkamai apsienginti medvilniniu aprėdu, kurio žaliava jo prakaity auginama. Jie gyvena landynėse ir purve.

Jų įpirkimo galia nepaprastai menka. Kiekvienas graši jie taupo reikalingiausius įrankiams ir žemės sklypeliui. Jiems nereikalingas butas, baldas, raštas ar mokslas, kai kovoją tik už savo gyvybės išlaikymą. Egiptietis neaužia ir nesuiva, nes jos nėra tiek turtingos, kad turėtų stakles, siūlų ar net adatą. Karštas klimatas ir skurdas sudaro palankiausias sąlygas trachomai, kuria jau 6 savaites vaikai apkrėsti ir išauga aklais, dezintėrijai, šiltinei ir apstypbei kitų ligų. Neapsviestas egiptietis, prisilegta egiptietis su didžiausiu atsidejimu klausia, kad atsiranda kas jiems žodžių pasako ar pasakaito iš kraštutinių laikračių. Ir toji minia įjauninama iki kraštutinumo. Ar miestuose ki-

menų pasirašė "Taikos Apeliaciją". Maskvoje pasirašė 4.500.000, o Ukrainoje net 10 milijonų.

MŪSŲ ŽURNALISTŲ SUSIORGANIZAVIMAS

Lietuvių žurnalistų susiorganizavimas pasidarė dar aktualesnis, kai spalio 13 d. Paryžiuje 12 tautų laikraštinių, vad. Britų žurnalistų Sąjungos sekretoriui Clement Bundock, išrinkto komiteta, kuris surengs pasaulio antikomunistų žurnalistų konferenciją ateinančių metų gegužės 11 d. Briuselyje. Tai paskutinis skambantis visose lietuvių kolonijose išsiblaškusių mūsų spaudos darbuotojų pasekti niu-jorkiečių ir kitų pavyzdžiu, sudaryti savo skyrius ir susikurti visuotinę sąvazlavimą, išrinkti delegatus atstovauti Lietuva šiam svarbiame pasaulio žurnalistų kongrese. Kanadiečiai lietuviai žurnalistai taip pat galėtų susistėti krūvon. Ir jiems, ir lietuviškai spaudai ir visam jojančių lietuvių reikalui tai išiečiu naudon.

BŪTINAS

Almus.

Almus.

Sprogimas Egipte

GEDIMINAS GALVA

taip dedasi? Ten ji yra nepaprastai jūdi susirinkti ir išnykti. Ji nekentė svetimsalių, dantimi griežia išgirdusi karaliaus įsakymą ir jo valdininkų daromas neteisėbas. Kas pats ministeris pirmininkas, kuris šiandien šeiminkauja, neseniai buvo pagautas spekuliuojant medvilne: numušant kainas jos supirkimo metu ir staiga pakeliant, kai jo agentų jį jau supirkta. Valdancioji Vafid partija neseniai buvo užtikta supirkus sugedusius ginklus, bet gerai pasipelnusi. Ministerio pirmininko žmona turi dvarą už 25 km nuo Kairo. Valstybės lėšomis pientas nutiesiamas tik iki dvaro, bet nei vieno milimetro toliau. Kokios išvados? Šimtai padorių egiptiečių pasitraukė nuo valstybinio darbo. Daugelis inžinierių, kurių paslaugos krašte reikalingos, išsiblaškė po visą arabų pasaulį.

Vientinteliai sovietų agentai ten randa geriausia dirva. Kas kaltas, kad skurdas vyrauja? Ir tie atsako: "Britai ir amerikiečiai imperialistai". O minia pritaria: šalin juos.

Perversmas

Nūdien visas skurdžių inžinierius yra nukreiptas prieš britus ir amerikiečius. Iš Egipto išvaizius britus bus sukeltas entuziazmas visuose arabiskuose kraštuose. Sovietų agentai puikiai moka panaudoti tą ginklą ne vien Egipte, bet visame arabiskame pasaulyje, kuriame siekiama surkurstyti ne vien skurdžius prieš turtočius, nacionalistus prieš svetimuosius, bet ir musulmoniską fanatizmą prieš krikščionišką pasaulį.

Arabiškojo pasaulio kilime. Sovietai ieško sau vietos. Kas šiandien dedasi Egipte ryt gali nutikti Transjordanijoje, Libane, Sirijoje ar net Ispanijoje ir Irake. Jie jį karo metu paskubomis negalės pasiekti Sueco, talkinin-

— Vashingtonas. — Senatorius A. Taft paskelbė statusą savo kandidatūrą prezidentui ir tikėj, kad respublikonai jį išrinksi savo kandidatą. Tai bus jau trečias Tafto pasisiūlymas, bet nei 1940, nei 1948 m. respublikonai jo kandidatūrai neįsikišo.

— Tokio. — Spalio 16 d. taifūnas nusisubė centrinę Japonijos salą. Žuvusių per 350, sužeistų apie 1000. Pavojū buvo patekęs JT laivas su 500 karių. Vėjo greitis siekė 140 mylių per val.

— Londonas. — Marlborough kunigaikščio sūnus, Blandford markizas, prieš metus visur rodesis kartu su princese Margarita, spalio 20 d. vedė žinomą biznierių Hornby dukrą Susaną. Jaunuolio tėvo dvarai ir 15 tūkstančių akrų žemės vertinama \$5.600.000. Vestuvės dalyvavo ir princė Margarita.

— Zuričas. — Zuriče nusileido Jugoslavijos keleivinis lėktuvas su 2 pilotais ir 22 keleiviais, skridęs iš Ljubiana į Belgradą. Pilotai su šeimomis paprašė pabėgėlių teisių, o keleivius parvežė į Jugoslaviją atskridę naujas pilotas. Kas yra pabėgėliai, tuo tarpu neskelbiama, nors duodama suprasti, kad tai ne prasti pilotai.

— Berlynas. — "Demokratinės Respublikos" antrą metinį praga Vokietijos rytų zonoje paskelbtas panaikinimas kairiųjų produktų normavimo — mūlo, siurupo, uogienų, sintetinio medaus ir sintetinių audinių, — o be to, sumažintos kainos, kurios bet gi tebelieka daug aukštesnės už Vak. Vokietijos kainas ir rytų Vokietijos markę yra 4 kartus pigesnės už vakarinę.

— Nijorkas. — JTO komisija ruošia įstatymą, uždraudžiantį betkokią akciją prieš svetimas valstybes. Kadangi jie galėtų būti taikomas prieš komunistinę nukreiptą pavergtųjų tautų rezistenciją, veikiančią ALT ir JAV lenkų centrinę organizaciją, išeik JTO protestus.

— Belgradas. — Jugoslavija išeik JTO skundą, kad Sovietų Sąjunga nusikaltusi žmoniskumui. Dar 1945 m. iš Jugoslavijos išvykę į Maskvą mokyti 63 jugoslavų vaikai, kurie iki šiol esą negalėję nuvežti Maskvą.

Lėktuvų fabrikai pažangėja

Canadair lėktuvų fabrikas prie Montrealio spalio 10 d. išleido 120-tąjį F-86-E Sabre lėktuvą. Šio tipo lėktuvų masinė gamyba pradėta š.m. sausio mėn. Pradėjo su dešimt lėktuvų, o vėliau dvidešimt per mėnesį. Fabrikas lengvai galėtų gaminti 50 lėktuvų mėnesį, bet neįmanoma gauti daugiau kaip 20 J-47 spausminių variklių mėnesį iš JAV. Lėktuvų pareikalavimas didelis. Vieną Kanadą yra užsakiusi 400 ir melai juos visus norėtų turėti jau dabar.

Kaip ir dviejų praėjusių pasaulinių karų metu santarvininkai pastato tik tiek lėktuvų, kiek fabrikai pagamina variklių. Variklių statyba reikalinga didelio pasirušimo ir karui prasidėjus jų gamyba neįmanoma taip staigiai išplėsti, kaip kitų lėktuvų dalių. Sakoma, kad JAV variklių trūkumas sutrukdė aviacijos išplėtimą 6 mėn. pagal numatytus planus. Kitokia padėtis yra Anglijoje. Ten net keli naujasis spausminiai varikliai yra masiniai gaminami. Bet, priešingai negu Amerikoje ar Kanadoje, anglams yra sunkiau su viso lėktuvo statyba. Šiuo laiku jie daro bandymus įstatyinti F-86-E Sabre naikintuvų savo gamybos spausminį variklį. Jei rezultatai bus patenkinami, tai greitai laiku Canadair prie Montrealio statys po 50 Sabre ir mėn., tiktai 30 iš jų dar be variklių siųs į Angliją. Sabre yra geriausias iš aktyviojo tarnyboje esančių dabartinių amerikiečių lėktuvų — naikintuvų.

Avro lėktuvų fabrikas Malton prie Toronto iki spalio 1 d. pagaminavo keturis CF-100 lėktuvus. CF-100 yra naktinis tolimo skridimo naikintuvas. Jo gamyba pavėlavo net penkių mėnesių pagal planą. Aktyvi gaminė gamyba pagal paskutinius davinius vos tik kitais metais prasidėsianti. Du lėktuvo spausminiai varikliai Orenda tipo gaminami vietoje. Jų iki spalio 1 d.

— Paryžius. — Eisenhoweris perspėjo vakariečius, kad ginklavimosi tempas negalės būti silpnintas. Jis stovis prieš 4 mil. sovietų-satelitų armiją. Su tuo reikią skaičiuoti. Tai greičiausiai reakcija į Britų ir Prancūzų balsus siaurinti ginklavimąsi.

— Otava. — Kanados ir JAV techniniai daliniai nuo sausio 15 d. iki liepos mėn. Yukone atliks manevrus operacijoms arktinėse sąlygose iširti. Dalyvaus 135 kanadiečiai ir 300 iš JAV, kurie prieš tai bus dar paruošti specialiose stovyklose.

— Otava. — Karinė vadovybė pakvietė aplankyti Koreją visų stambiųjų Kanados bažnyčių atstovus: Quebec katalikų arkivyskupą M. Roy, presbiterijonų moderatorių N. Kennedy iš Reginos, Jungtinių bažnyčių moderatorių C. H. Nicholson iš Halifax ir anglikonų primą W. Barfoot iš Edmontono. Pastarasis jau sutiko.

— Otava. — Karinė vadovybė pakvietė aplankyti Koreją visų stambiųjų Kanados bažnyčių atstovus: Quebec katalikų arkivyskupą M. Roy, presbiterijonų moderatorių N. Kennedy iš Reginos, Jungtinių bažnyčių moderatorių C. H. Nicholson iš Halifax ir anglikonų primą W. Barfoot iš Edmontono. Pastarasis jau sutiko.

— Otava. — Karinė vadovybė pakvietė aplankyti Koreją visų stambiųjų Kanados bažnyčių atstovus: Quebec katalikų arkivyskupą M. Roy, presbiterijonų moderatorių N. Kennedy iš Reginos, Jungtinių bažnyčių moderatorių C. H. Nicholson iš Halifax ir anglikonų primą W. Barfoot iš Edmontono. Pastarasis jau sutiko.

— Otava. — Karinė vadovybė pakvietė aplankyti Koreją visų stambiųjų Kanados bažnyčių atstovus: Quebec katalikų arkivyskupą M. Roy, presbiterijonų moderatorių N. Kennedy iš Reginos, Jungtinių bažnyčių moderatorių C. H. Nicholson iš Halifax ir anglikonų primą W. Barfoot iš Edmontono. Pastarasis jau sutiko.

— Otava. — Karinė vadovybė pakvietė aplankyti Koreją visų stambiųjų Kanados bažnyčių atstovus: Quebec katalikų arkivyskupą M. Roy, presbiterijonų moderatorių N. Kennedy iš Reginos, Jungtinių bažnyčių moderatorių C. H. Nicholson iš Halifax ir anglikonų primą W. Barfoot iš Edmontono. Pastarasis jau sutiko.

— Otava. — Karinė vadovybė pakvietė aplankyti Koreją visų stambiųjų Kanados bažnyčių atstovus: Quebec katalikų arkivyskupą M. Roy, presbiterijonų moderatorių N. Kennedy iš Reginos, Jungtinių bažnyčių moderatorių C. H. Nicholson iš Halifax ir anglikonų primą W. Barfoot iš Edmontono. Pastarasis jau sutiko.

pagaminta 30. Numatyta gaminti CF-100 lėktuvų po 25 mėn., o Orenda tipo spausminių variklių po 100 mėn. Sparčiai gamyba prasidedanti tada, kai bus baigtos statyti didžiulės papildomos dirbtuvės, kurių tik vienos statomos šalia fabriko kainuosiančios 35 mil. dol. Dalis variklių numatoma skirti Sabre naikintuvams, nors su Orenda tipo varikliais jie nustoja kaskyrių gerųjų savo savybių. Pirmieji CF-100 lėktuvai turi tiesius vienoje linijoje sparnus ir pritaikoma daugiau apmokymui, bet serijinėje gamyboje numatoma gaminti su atgal atlaužtais sparnais.

P. Brakas.

Naujas lėktuvų gamintinas Kanados Avroaviacijos dirbtuvė naujas lėktuvus CF-100 su Orenda spausminių varikliu, dėl kurio pastaruoju metu daug buvo kalbama, praeitą ketvirtadienį perduotas kariuomenei. Karinė vadovybė reikiškas pasitenkinimo, kad per 5 m. Avro patiekė lėktuvą, kokio pasauly dar nėra ir reikiškas vilties, kad gamyba sekmingai bus vystoma. Pagrindinė klūtis sparciai gamybai esanti ta, kad atskirų dalių laiku nepagamina subkontraktoriai — kitos firmos.

Naujieji Kanados ginklai Ginklavimosi Tarybos pirmininkas Dr. O. M. Soland pareiškė, kad Kanada nesirūšys tobulinti visas ginklų rūšis, bet tik i kairius susikoncentravusi. To vaisiai esą tobuliausias prietais — ginklas — bei tobuliausias šarvas — pramušti sviedinys — 17 svarų, 76 milimetrų. Iš karinio biudžeto didžioji dalis buvusi išleidiama tyrimams bei laboratorijų statybai.

Kieis atominės energijos žinioms

JAV kongresas svarstė siūlymą dalį atominių paslaptų perduoti draugingoms valstybėms, išgaunant ir jų patyrimą.

Cia beabejo turima galvoje Kanada, kuri yra išradusi sąvą reaktorius D. Britanija, turinti dvi atominių tyrimų imones ir gal Indija, nežinanti paslaptų, bet turinti 4 pasaulio žinomų thorium atsargų. O thorium atrodo būtų daug tinkamesnis atminei energijai gaminti, kaip uranijus.

Albertos gazai

Transporto K. Valdyba jau davė leidimą nutiesti 3000 mylių vamzdžių, kuriais tolimos Albertos naturalios, iš žemės besiveržiančios, dujos bus atvestos ir aprūpins daugybę Ontario ir Quebec prov. miestų, jų tarpe Torontą, Oshawą, Otavą, Kingston, Quebec, Montreal. Vamzdžių nutiesimas kainuosias 250 milijonų dolerių.

Visur vizinis

Karalaitės vizito metu jos reikalams bus panaudota 40 naujų automobilių, kuriuos duoda firmos. Visi tie automobiliai po vizito bus parduoti tose pačiose vietose, kur jie panaudoti. Tai Chrysler, Ford ir General Motors firmos.

Tabako augintojai už rūkalų atpigimą

Iš JAV Kanadon atvykę turistai nustemba, kad čia cigaretės ir kiti tabako gaminiai yra dvigubai brangesni. Kai JAV 20 cigarečių pakelis kainuoja 18-22 c., Kanadoje jau 42 c. Ir tai ne dėl to, kad čia būtų brangesnė žaliava, bet kad per dideli yra tabako mokesčiai. Pagal dabartinį santykį iš už 42c. parduodamą pakelį 25 c. tenka valstybės iždui, o tik 17 c. (prieš trejetą savaitę — 15 c.) tabako augintojams, apdirbėjams — gamintojams ir prekybai.

Ryšys su tuo Kanados Tabako Marketing Board ir kt. organizacijos pradėjo rūpintis, kad tabako mokesčiai būtų sumažinti. Prieš kiek laiko tuo reikalu pas finansų ministerį buvo nuvykę specialiai delegacija. Ministeris Abbott reikalavimu nesutiko paremti, tačiau delegacija jaučiasi šį tą laimėjusi: būtent, anksčiau finansų ministerija aukštus tabako mokesčius aiškino tuo, kad tabakas yra liuksusinė prekė, o ši kartą ministeris sutikęs, kad tabako pramonė yra svarbi Kanados ūkininkų pajamų dydis, ji turi didelės įtakos Kanados fi-

nansų politikai bei amerikinių dolerių rezervams, atseit tai yra ūkio šaka, kuri turi būti vertinama išneinant iš platių viso krašto ūkio interesų.

Tabacco Marketing Board kovos dėl tabako mokesčių sumažinimo yra pasiryžusi neužleisti stamosi tikslą mokesčius tiek sumažinti, kad cigarečių pakelis galėtų būti parduodamas po 35 c. Šiuo metu vyksta rajoniniai tabako augintojų susirinkimai, kurie šią kovą remia.

Aną savaitę įvyko toks Bayham distrikto tabako augintojų susirinkimas Straffordville mieste, kurį priėmė atitinkama rezoliucija. Ta proga T. M. Board buvo pastebėta, jog bus stengiamasi, kad iš naujai 2 c. pakeltos cigarečių kainos dalis tektų ir tabako augintojams. Diskusijose buvo nurodoma, kad Kanados tabako augintojai visada gaudavo mažiau už JAV tabako augintojus, o ten tabako gaminiai visdėlio pigesni ir iš ten cigarečių į Kanadą plaukia smulgiu keliu. Taip tokiame Windsor puse surūkomų cigarečių esą amerikiečių. Bausmės už žmogeliavimą esą per žemos.

SIŪLO NAUJĄ LAISVĖS KOVOS ORGANIZACIJĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

mindamas, jog jie vistiek turi jaustis esą "tremtę". Tai susilaukė gan didelės amerikietiškių žydų dalies protesto mitingų, kuriuose, kaip paskutiniame Čikagoje, buvo nutarta, kad "yra akcija, jog Amerika yra mūsų vienintelė tėvynė ir mes socialiai, politiškai ir kultūriškai pilnutiniai priklausome savo naujajai šaliai". Amerikiečiai sionistai tam per daug nesipriešino, bet kiti pasipiktino.

• Jungtinių Tautų būstinėje vyksta uolūs pasiruošimai Paryžiaus sesijai. Lietuvių pareigūnai juos uoliai seką ir mano, jog šiuo kartu pabaltiečių byla stovi nepalyginamai stipriau negu bet kada po mūsų tėvynės okupacijos. Visuose JT komitetuose ir komisijose galima išgirsti minint Baltijos tragediją ir atvirai kalbama delegatų sluogsnuose, jog genocidas Pabaltijy bus iškeltas Jungtinių Tautų visuotiniams susirinkime šių metų lapkritį Paryžiuje.

prie JTO pirmininkė Dr. Jean Eder, grįždama iš Ženevos specialiai buvo užtrukusi Niujorke, JTO būstinėje, kur Žmogaus Teisių komisijos "Subcommission for minorities and discrimination" turėjo pasikalbėjimą dėl moterų ir vaikų padėties nelaimingose Baltijos valstybėse. Kitas malonus dėmesys mums buvo Pensilvanijos atstovo Mr. Flood, kuris spalio 8 d. "Congressional Records" savo iniciatyva patalpino NYT straipsnį, liečiantį lietuvių ir kitų memorandumus genocido klausimu ir jėzuitų vedamo žurnalo "America" vedamąjį apie genocidą Pabaltijy. Pabėgėlių organizacijos, jų tarpe ir lietuviai, deda dideles pastangas išsaugoti JTO priimtos genocido konvencijos nepriklausomumą. Jos esmės nesupranta delegatai, mat, norėtų, sąmoningai ar nesa- moningai, ją sulieti su Human Rights ar panašiais tarptautiniais aktais.

• "Sovietų Ambasados Žinio- se", leidžiamose Niujorke, sako- ma, jog Lietuvoje 1.300.000 as-

Tautybė ir religija

Šis straipsnis — atsakymas p. Lymanui — buvo pasistas "Nepriklausomai Lietuvai", kuri jį išspausdino tik po 4 savaites, Nr. 40, kurį gavus, straipsnis jau buvo surinktas ir įlaustas "T2". Jis paliekamas dėl to, kad paskutiniu momentu išmesti ilgą straipsnį prie mūsų darbo techninių sąlygų yra nelengva, o antra dėl to, kad "NL" pridaryta daugybė klaidų, kaiku visai pakeičiančių arba supainiojančių mintį — sukeistos raidės, praleisti žodžiai, vienoje vietoje iškritus eilutė, o kitoje net dvi eilutės.

"Nepr. Lietuva" Nr. 33 išspausdino ilgą Anso Lymanto straipsnį: "Ar tikyba mus turi skirti?", kuriame autorius rado malonumo nuosirdžią ar dirbtiną savo širdgėlą išlieti mano adresu. Iš klausius tų visų kaltinimų, man norėtųsi dėl to pasakyti keletą žodžių.

Straipsnio pradžioje p. L. užrašo motto: "Mus lietuvius iš kitų turi skirti katalikų tikėjimas ir lietuviškieji papročiai" (Dr. Šapoka, "Tėviškos Ziburiai" Nr. 31-32).

P. L. aiškina, jog Kanados Liet. Katalikų suvažiavime aš teigęs, kad mus iš kitų turi skirti ne tik mūsų papročiai, bet ir katalikų tikėjimas, iš to išeina, kad nekatalikai esą netaikomi lietuviais, tai esą skaudu girdėti ir jam patį, kaip nekatalikui, o taip pat visiems mažlietuviams nekatalikams, kuriuos jis atstovauja, dėl to, — sako gale straipsnio, — jis protestuoja ir nesupranta, kas nane paskatinę tokią tikybinę netoleranciją skelbti.

Esą, iškilus Mažosios Lietuvos prisijungimo prie Didž. Lietuvos klausimui, to priešininkai teigė, kad tai negali būti dėl tikybinio skirtumo, bauginę, kad mažlietuvių būsią verčiami katalikybėn, dėl to tai iš Maž. L. veikėjų būvę pareikštos tikybinės tolerancijos viltys, o iš D. Lietuvos katalikų pusės taip pat įskiamiai būvę pabrėžtas vienodas visų tikybių lietuvių vertinimas. Čia p. L. pacituoja vysk. Karevičiaus r. kun. Krupavičiaus žodžius. Klaipėdai prisijungus prie Lietuvos, ištikrųjų buvusi religinė ašvė ir niekas neaiškinęs, kad ietuvius turi skirtis iš kitų tautybių katalikybe. Tik tremties gyvenime, stovyklose, išskildavę nolerancijos reiškinių "po panašius pareiškimus, kaip Dr. Šapokos".

Po šitokių pareiškimų, p. L. įvarsto ar religija gali padėti išaiškinti tautybę tarpe svetimųjų, š pradžią tai paneigdamas, pasutmu teigdamas, kad gali padėti, et tik tam tikromis sąlygomis, lar toliau tikybą pavadina svarbiu varžčiu prieš nutautėjimą, įsakio "Aš taip pat pripažįstu, kad tikyba yra svarbus faktorius prieš nutautėjimą", nors nedrįstas aktyti, kad "vien religija... gali įarantuoti mums nenutautėjimą" r baigia, kad "šie klausimai yra liskutuotini ir apie juos galima urėti įvairių nuomonių".

Tik gaila, kad p. L., pats šitūių išvadų priėjęs, mane už tą atį apšaukė nusikaltėliu ir toliau vėl grįžo prie protesto, kam są "duodama nusiprasti, kad tik okios tikybos pilietis gali būti ietuvius... jei duodama švelniai uprasti, kad nekatalikai iš lieuviių tarpo išskiriamai". Baigdamas p. L. rašo, kad šiuo tikybiio sugyvenimo klausimus iškęs "ne pigiam savo piktumui ar artumui išlieti", bet norėjęs įtikinti, kad dėl tikybos mes, etuviai, neprivaleme skirtis ar el to būti išskiriami".

Labai nenorėčiau įtarti, kad p. ymantas pastarasis pasisakymas ra nenuoširdus, tačiau giliau anagrinėjęs savo nuotaikas p. ., kažin ar neprieitų išvados, a ten kažkur jo dvasioje tūno iintis, panaši į pagarsėjusio prostantų kunigo Niemoeller prieš ora metų mestą šūkį: "Geriau bus bolševikai, negu katalikai".

Prašyčiau p. L. dėl to neuži- auti. Jis man yra metęs kaltiniųą didesnį. Esą, aš protestantų elaiakas net lietuviais, t.y. netik asmerkiąs jų religiją, bet dėl s išskirias juos net iš lietuvių. š tik prašyčiau p. L. išsiaiškinti ivo dvasioje vien pažiūrą į ka- likus. Jei neateitų į galvą šito- lia išvada, kaip gi galima būtų uprasti jo prakaštavimą tem- ant ant savojo kreivos logikos urpaliaus mano mintis, pasaky- s II. Kan. Liet. Kat suvažia- ime? Aiškinti visa tai nelogiš- uis negalima, nes dėstymas lo- škas, tik pagrindas iškreiptas, esisžaitant su faktu, kad jis ats mano žodžių negirdėjo ir d jė buvo pasakyti ne protes- antams ir ne kurių kitų tikyby

ti. Lietuvai brangus kiekvienas lietuvis. ("T2" Nr. 31-32).

Sąžiningas oponentas, daryda- mas išvadas apie kieno nors kur dėstytas tezes, nepamirš, kad re- porteris niekad visko pilnai ne- perteikia, juoba nedarys prie- kaištų, kuriuos paneigia net re- porterio atpasakojimas.

Dar labiau p. L. turėjo nepa- miršti, kad apie tai buvo kalbėta katalikų suvažiavime, atseit ka- talikams, bet ne protestantams ar kitų tikybų lietuviams. Pasa- kyta ne aptariant, kas yra lietu- vis, bet kalbant apie lietuviybės išlaikymą išeivijoje, ieškant veiksnii, kurie galėtų tam padė- ti. Lietuviams katalikams aš ir šiandie — po visų p. L. puolim- ū — pasakyčiau tą patį, būtent, kad išlaikymas savojo katalikų tikėjimo, Lietuvoje įprasto Dievo garbinimo būdo, išlaikymas lie- tuviškųjų tikybinių ir kitokių papročių bus geriausias lietuviy- bės išlaikymo laidas ir kad šito atsakius nutautėjimo procesas bus nepalyginamai spartesnis. O p. L. prašyčiau nereikalausti, kad, kalbėdamas i katalikų veikėjus, ir šioje tezeje prisiminčiau lietu- vius protestantus, pravoslavus, ir net musulmonus, kurių taip pat šiek tiek yra. Prašyčiau atsiminti, kad taip buvo kalbėta grynai katalikų, bet ne kokiam mišria- me suvažiavime. Gal p. L. teko kada nors būti, pav. liet. evange- likų sinode? Ar ten kokią proble- mą svarstant nurodome receptai ir katalikams? Jei katalikas ka- lba i katalikus — kalba ne teore- tiškai, bet svarstydamas veiklos linijos klausimą — nesąmonė rei- kalauti, kad jis kalbėtų ir dėl ki- tų tikybų tautiečių laikysenos. Taip pat nesąmonė arba pikta va- lia iš tokių žodžių daryti apiben- drinancias išvadas.

P. L. sakosi netikįs, kad vien tikyba gali išlaikyti tautybę. Ir aš netikiu. Ir Dr. J. Šliupas neti- kejo, kai Amerikoje organizavo lietuviškas parapijas. Bet, nors bedievis, vis dėlto organizavo, nes visiškai teisingai suprato, kad sutvarkymas lietuvių katali- kų tikybinių reikalų savo baž- nyčios (su Lietuvoje įprasta pa- maldų tvarka), bus labai didelis veiksnys lietuviybę išlaikyti. Nėra čia vietos aiškinti bei kartoti kat. suvažiavimoe mano keltas tezes, tačiau nesuprantu, ko p. L. karščiuojasi, jei pats nenurodo jokio veiksnio, kuris būtų pajė- gesnis už tikybą bei atitinkamos konfesijos tautiečių įprastą Die- vo garbinimo būdą, savotiškas bažnytinės apeigas, religinio gy- venimo papročius bei religinį momentą visame tautos gyvenime? *

P. L. abejoja ar padėjęs, pav., mažlietuvių nuosirdus religin- gumas jiems spirts prieš nutau- tėjimą. O gi, žinoma, kad padėjo. Juk Mažosios Lietuvos lietuviai buvo išsidirbę savotiškas religio- niu gyvenimo formas, kurios juos skyrė nuo vokiečių. Ryškiausias skirtumas buvo vad. sakytojų institutas. Apie tai pakartotinai tremtyje, rašė protestantų teolo- gas prof. kun. Pauperas, kurio

straipsnis yra išspausdintas ma- no redaguotam leidny apie Maž. Lietuvą, dar 1948 m. išejusiam Vokietijoje kaip "Aidu" Nr. 18. Jei p. L. to neskaitė (lygiai kaip prof. kun. Paupero kelių straips- nių tuo reikalu dar Lietuvoje), praverstų pasiskaityti, o jei no- rėtų tas tezes ginčyti, aš būčiau prof. Paupero pusėje.

Vertinti tikybinių momentą ir savos tikybos tautiečiams teigti, kad išlaikymas savos tikybos su tautos išdirbtomis Dievo garbini- mo formomis bei papročiais yra jų pareiga, nėra joks nusikaltis- mas ir nėra joks paneigimas kitų tikybų tautiečių. Nežinau, kokių tremties stovyklų kokius įvykius ar kokių pakamųjų šūkius p. L. prisimena, tačiau aš pats tą tesu girdėjęs tik antikatalikiškoje propagandoje.

Nežiūrint viso kryžiaujojimosi, deja, sunku patikėti, kad p. L. straipsnis būtų buvęs tik nuosir- dus sielvarto pareiškimas. Kaip gi primesi žmogui šitokį nesuge- bėjimą padaryti tikslią išvadą iš sakinio, kai toliau sugebama sklandžiai mintis reikšti, kai su- gebama apdairiai aplenkti aplin- kybes?

P. L. galėčiau nurodyti ir dau- giau tokių nevydų, kaip aš. Pav. mūsų poezijoje daugelio autorių rasime Lietuvą apibūdin- tą kaip kryžių šalį, Rūpintojėlių žemę. Mažojije Lietuvoje nei protestantų sodybose, nei pake- lėse nematyti nei kryžiaus, nei Rūpintojėlio. Tai ar tie poetai Mažosios Lietuvos nelaiko lietu- viška žeme? Gal p. L. pareišk- ta pat protestą?

Nejaugi p. L. ginčys, kad pro- testantai tesudaro tik mažą lie- tuvių tautos dalį? Nejaugi jis ginčys, kad netikslus yra Lietu- vos vadinimas katalikišku kraš- tu? Nejaugi jis reikalauja, kad ka- talikai, svarstydami savosios veiklos gaires, nedrįstų pasakyti

sakinio, kuriamė nebūtų rezervų dėl tos tautos dalelės, kuri yra protestantiška? Ir kažin ar jis nesijaudintų ir nešauktų, kad ka- talikai kišasi į jų reikalus, jei katalikų suvažiavime būtų ban- doma nustatyti gaires jų veiklai? Mielieji mūsų Mažalietuviai ir visi protestantai, nedrauskite katalikams pasirinkti tokį kelią, kokį jie laiko tiksliu. Anuokart lietuviai katalikai svarstė klauši- mą, kaip svetimųjų jūroje jiems išlikti nesutirpus. Ar tai jums buvo įžeidimas? Ar manot, kad tie receptai, kuriuos jie priėmė, ir jums taikomi? Man rodos, kad lietuviai katalikai nesijaudintų, jei lietuviai protestantai pasvars- tytų tą patį klausimą ir paieško- tų sau tinkamų priemonių. O jei- gu jų paieškotų, esu tikras, vie- na iš tų priemonių pripažintų iš- laikymą savo tikybinių papročių, savojo, lietuviško Dievo garbini- mo būdo, kuris veikia ir visą gy- venimą.

Baigdamas, p. L. norėčiau pa- linkėti visada likti jautriam savo tėvų tikėjimui, bet taip pat su- prasti, kad katalikų akcijos su- važiavimas rūpinasi savais, katali- kų, reikalais ir kad protestan- tams dėl to nėra jokio pagrindo jaudintis. Vienas yra dalykas žo- dis ar mintis, taikoma specialiai katalikams, o kitas reikalas vi- sai lietuvių masei. Jei p. L. pana- šią mintį, be rezervų dėl kitati- kių ir visiškai netikintų, išgirs- tų mišriame suvažiavime, galėtų pareikalauti pastabos. Tik ne šį kartą. O dėl to ar veikia žmogų religinio gyvenimo sutvarkymas pagal Lietuvos papročius, tegul pasiklaus tų lietuvių, kurie de- šimtis metų lankė kitų tautų baž- nyčias ir vieną gražią dieną pa- tekę į lietuviškas pamaldas pasi- juto lyg atgimę, lyg savo tėvų krašte atsidūrę.

Dr. A. Šapoka.

Auklėjimas — patarnavimas ir privilegija

"Kokį didžiausį ir geriausį pa- tarnavimą galėtume mes suteik- ti savo Respublikai, sako Cice- ronas (De divinatione, L.II, ch. 3), jeigu ne mokyti ir auklėti jaunimą?"

Tai patarnavimas, už kurį vie- ną dieną bus atlyginta danguje, užtikrina pranašas D a n i e l i s: "Tie, kurie ugdę pasaulį teisin- gumą, spindės kaip žvaigždės amžinybėje" (Dan. XII, 3). Šis patarnavimas priklauso Bažny- čiai, tėvams ir valstybei, kaip globėjai.

Bažnyčiai tai priklauso pir- miausia dieviška teise, nes Išga- nytojas įsakė savo apaštalam, o per juos ir Bažnyčiai: "Eikite ir mokykite visas tautas" (Mat. 28.19). Norėdamas sutvirtinti sa- vo įsakymą ir išblaškyti abejones savo dieviška galia, tuoj pridėda: "Man duota visa valdžia Dan- guje ir žemėje" (ten pat). Siek- dama esminės auklėjimo pažn- gos, kurios tikslas padėti žmogui pasiekti savo Tvėrėją, Bažnyčia neužsidaro aklame konservaty- vizme, neieško priebėgos neap- svarstytoje užsispyrime: dra- sių ir pastoviai ji prisitaiko prie modernių ir būtinų mokyto rei- kalavimų. Technika ir visi kiti praktiškieji mokslai Bažnyčios yra visuomet palankiai įverti- nami.

Seimai priklauso auklėjimas prigimtąja teise, pačiai vartojan- tės priemonės ar per autorite- tingus jos įgaliotinius. Šios teisės pagrindas glūdi tėviškume, kaip moko šv. Tomas: "Tas, kuris yra tėvas, tuo pačiu yra ir auklėto- jas" (S. T., IIa IIae, q. 7, a. I). Tėvai yra gi griežtai pareigoja- mi pasirūpinti, pagal savo išga- les, savo vaikų religiniu, morali- niu, fiziniu ir civiliniu auklėji- mu (kan. 1113).

Iš šios teisės išplaukia ir daug įpareigojimų, ypatingai pareiga siųsti savo vaikus į mokyklas įsi- gyti bent paprasčiausių žinių, kad pasiektų amžiną gyvenimą. Iš čia kyla moralinė pareiga lei- sti vaikus į mokyklą, nors vaikai būtų reikalingi namuose ir dėlto tėvams tektų auktotis medžiagi- niu atžvilgyje. Bendrai tėvai ir auklėtojai turi taip pat teisę ir pareigą pasinaudoti "tais įstaty- mais, kurie garantuoja mokyklos laisvę", kaip išsireiškia Jo Šv. Pi- jus XII savo kalboje italų katali- kų mokytojams 1949 m. rugsėjo 7 d. Tėvai ir mokytojai privalo reikalauti konkretaus laisvės įs- tatymo pritaikymo mokyklinėi nepriklausomybei išsaugoti.

"Mes kreipiames į auklėtojus, tėvus ir mokytojus, primindami, ir ragindami neužmiršti, kad jie yra sielų auklėtojai, o ne žodžio verslininkai", pastebi šv. Augus- tinas (Confessiones 54, c. 2).

Auklėjimas yra privilegija, ka- dangi auklėtojo vaidmuo atneša pasauliui trigubą patarnavimą laimės ieškojime:

1. Vaikas mums kalba apie amžiną pasaulio jaunystę, kaip amžinosios Dievo jaunystės at- spindį. Jis yra opozicijoje surū- gusiam šių dienų pesimizmui, apsvylusiam savo viltimis ir am- bicijomis, ir nieko daugiau ne- matančiam, kaip tik vien šaltą mirtį. Kūdikis, vos pradėdantis žengti pirmuosius žingsnius, skelbia naują gyvenimą ir kuria optimizmą, norą gyventi, kada- gi kiekviena gyvybė savo esme yra skaistybė, tiesa ir grožis. "Aš nežinau nieko gražesnio šiame pasaulyje už mažą kūdikį", sako Peguy (Mystere des Saints-Innocents).

2. Minties ir meno srityje, ne- žiūrint jų naujų laimėjimų, kurie atskleidžia nepaprastas in- tuicijas ir vaizduotės gėmes, ne- kaltas vaikas savo sieloje turi turtus suviltusius dar visai ne- matytomis spalvomis ir formo- mis. Tegū tik jie gali kalbėti vai- ko kalba ir esti mylimi mūsų mo- kytojo Kristaus pavyzdžiu.

3. Vaikas ir moralinėje srity- je ateina i mus su dideliu pasi- tikėjimu, paprastumu ir visišku atsidavimu. Jau vienu savo būvi- mu jis apeliuoja į gerį, į skaistybę, į tiesą, į mandagumą ir į paprastumą. Mintis, kad nereik- tų rausti prieš savo vaikus, tė- vus apsaugo nuo daugelio pagun- dų. Taip pat, jokių rezervų neži- nantis, vaiko pasitikėjimas ver- čia tėvus nuolat išsilaikyti aukš- tesniame dvasinio gyvenimo laipsnyje. Didelę pavyzdžio įta- ka vaikui įpareigoja suaugusių de- rinti savo žodžius su savo gyve- nimu; dar daugiau, tėvai ir auk- lėtojai, kurie apvilia i juos sudė- tą vaiko pasitikėjimą, jį pastu- mia pasidaryti ciniku, atmeti sąžinės balsą, tapti defetistu, nu- mesti i šalį krikščionišką idealą ir paniekinti tuos, kurie turėjo tajį idealą savyje įkūnyti.

Kad gi auklėjimas atneštų žmonėms tuos gražius religinius ir dorinius vaisius, kurių esame taip reikalingi! Išganytojas anuo met pašaukė apaštalus pasidaryti Jo mokiniams. Kad ir dabar kuo didesnį skaičių Viešpats pašauk- tų mūsų vaikūčių tam kilniam pašaukimui būti "žmonių žve- jais".

Vikt. Skilandžiūnas.

— Berlynas. — Berlyno ame- rikiečių komendantas, Lemuel Mathewson iš amerikoniškų iš- teklių paskyrė 842 milijonus markių miesto mokyklų vaikų pietums 1951-52 mokslo metams. Tuo būdu 325.000 Berlyno vaikai per metus — 210 mokyklinių die- nų — suvalgys 68 milijonus pietų.

Toronto ir apyl. lietuviai

BRANGŲS TAUTIEČIAI-TĖS,

Likimas mums lėmė apleisti savo gimtą šalį ir tūkstančiais pasklisti po visą pasaulį, kad iš- gelbėtume savo gyvybę ir rastu- me prieglobstį savajai egzisten- cijai. Mes įj radome įvairiuose pasaulio kraštuose, kur ir senie- ji ateiviai mūsų tautiečiai gražiai tebedirba lietuvišką darbą.

Nemažas skaičius lietuvių su- sirinko į Torontą ir jo apylin- kes. Laikui bėgant, vieni nuo ki- tų tolstame, lietuviškas ryšys mums neįksta, tautiškumo jausmas mažėja. Tačiau, ken- čianti tėvynė ir mūsų tautos bal- sas primena mums mūsų aukš- čiausią pareigą — lietuviybės iš- laikymą.

Norėdami lietuviškumą išlai- kyti mes turime artimiaus ben- drauti, lietuviškai ugdyti jauną- ją kartą ir burtis į lietuviškas or- ganizacijas — lietuvių bendruo- menę.

Artimesniam mūsų bendravi- mui reikalingos sąlygos: vieta susirinkimams, pasilinksmini- nams, sportui ir visai kitai v. v. suomeninei veiklai. Toji vietė

tūtų Toronte Lietuvių Namai, kuriuose koncentruotūs visos lietuviškos gyvenimas. Čia būtų laisvos Lietuvos kampelis. Deja, jų šiandien mes neturime.

Veltui jų niekas mums ne- duos. Tačiau mūsų pareiga juos įsigyti.

Gi kitų tautybių bendruome- nės Toronte turi net po kelis sa- vo namus su puikiomis salėmis. Mes esame tikrai nemažesnio tautinio susipratimo, kaip kiti, ir pajėgūs įsigyti savo namus.

Toronte priskaitoma apie 4-5 tūkstančius lietuvių ir jų skai- čius vis didėja. Jeigu mes kiek- vienas tam reikalui skirsime tik 25 dol. vieno šėro įsigijimui per metus išsimokėsimui, tai po metų jau turėsime virš 100.000 dol. ka- pitalą, iš kurio būsime pajėgūs savo namus įsigyti. Tuo mes ne- apsunkinsime savęs, o atliksime lietuvišką pareigą.

Toronto Lietuvių Namų Fon- do Valdyba, sudaryta visų To- ronto lietuviškų organizacijų at- stovų susirinkimo, šiuo skelbia Toronto Lietuvių Namų Fondo kapitalo verbavimo vąj ir krei-

piasi į visas Toronto ir jo apy- linkės lietuviškas organizacijas ir pavienius asmenis prašydama visokeriopos paramos.

Toronto Lietuvių Namų Fondo kapitalas pradėdamas verbuoti šėrams pirkti pasižadėjimas ir aukų lapais. Vieno šėro kaina 25 dol., kurie galės būti įmokami dalimis.

Šėrams pirkti pasižadėjimų platinimas ir aukų rinkimas pa- gal aukų lapus bus vykdomas per TLN Fondo įgaliotus asme- nis, kurių pavardės bus paskelb- tos spaudoje. Visos TLN Fondo lėšos bus laikomos banke ir ga- lės būti išimamos tik namų įsi- gymui. Šėrams pirkti pasižadėji- mų pasirašymui įpusėjus bus šaukiamas visuotinis šėrininkų susirinkimas, kuris nuo to laiko ir bus tikrasis TLN Fondo šei- mininkas ir išsirinks fondo valdo- muosius organus.

Organizacijos ir pavieniai as- menys, norintieji atlikti i Fon- dą mokesčius betarpiiai, prašomi siųsti pinigų Bank of Montreal, 568 College Str., Toronto, Ont., Lithuanian House Fund of To- ronto, Account Nr. 3309.

Mielas tautiet, paremk pats save, nes Toronto Lietuvių Na- mai bus Tavo namai.

Toronto Lietuvių Namų Fondo Valdyba:

J. Strazdas,
inž. A. Salkauskis,
A. Kiršonis,
J. Karka,
inž. L. Abramonis,
K. Dalinda,
J. Jurksaitis.

Toronto, 1951 m. spalio 8 d.

Gyvenimas dabartinėje Lenkijoje

Iš Lenkijos į Svediją atbėgu- si lenkė pasakoja:

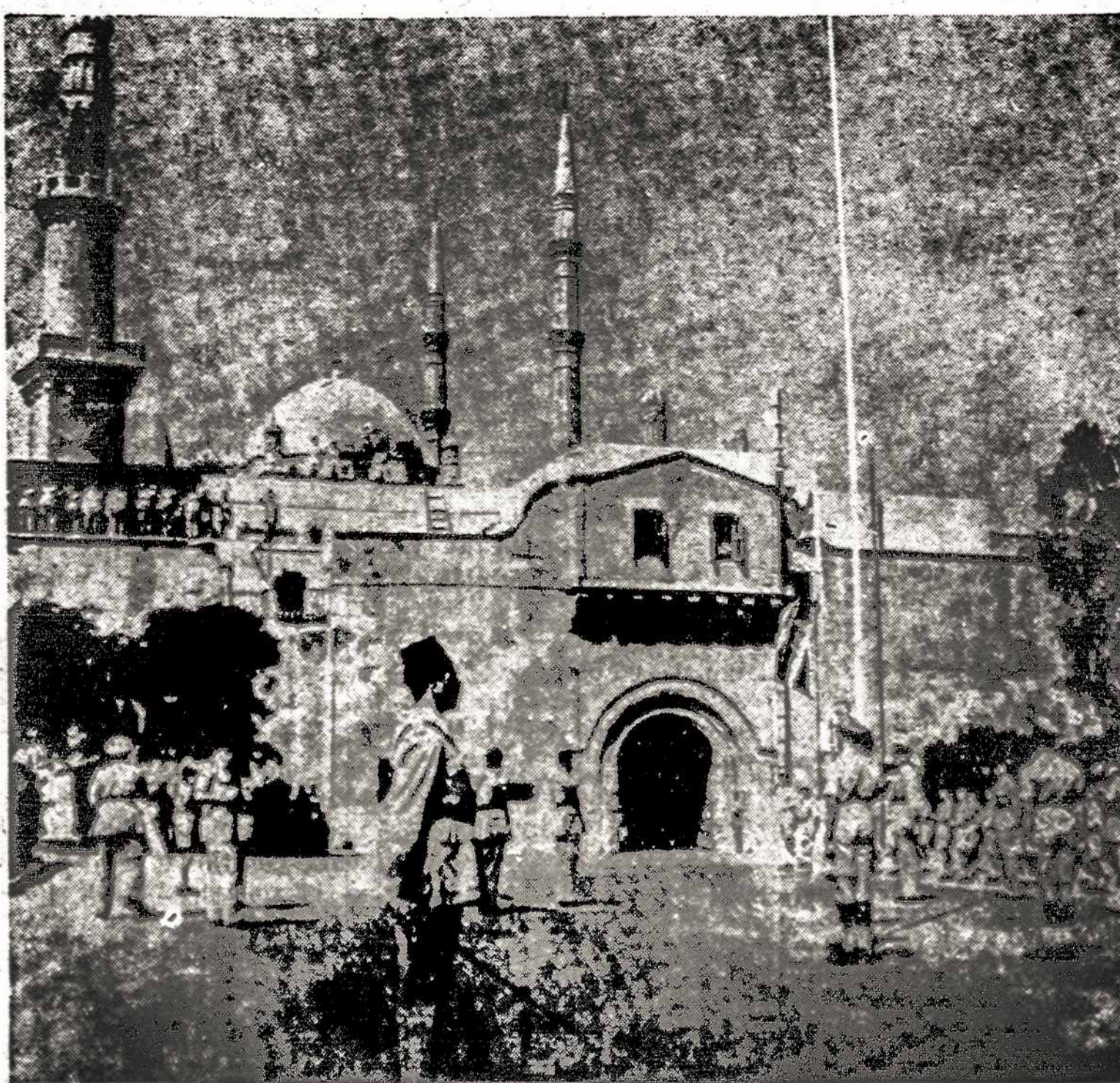
"Tiems, kurie nepriklauso ko- munistų partijai atlyginimas ne- gali būti didesnis 450 zlotų mė- nesui. Už viršvalandžius nemo- kama.

Nepartiečiams darbo laikas nuo 7 ryto iki 4 val. popiet be pertraukos. Tie, kurie partijai priklauso, turi pietų pertrauką ir nėra verčiami dirbti viršvalan- džiu.

Disciplina geležinė. Jei pavė- luojama i darbą nors keletą mi- nučių — atskaito iš algos; jei kas pavėluoja tris kartus i mėnesį — praranda pusę algos. Ką tai reišk- ia sekretorei ar mašininkei, kurios alga 300-350 zlotų i mėne-

si, o nailono kojinių pora, kurių labai sunku gauti, 200-300 zlotų, lūpų pieštukas — 60 zlotų, eilu- tė apie 1800, o suknelė 600?

Jei kas atsisako dirbti neapmo- kamus viršvalandžius, geriausiu atveju, perkeliamas į blogesnį ir mažiau apmokamą darbą; blo- giausiu — pasiunčiamas į vergų darbų stovyklą. Nors neigiamas tokių stovyklų buvimas, tačiau gautos žinios iš dingusių moterų patvirtina šias pasibaistėtas pri- vertimojo darbo vietas. Dirbti privalo visos moterys nuo 14 m., net motinos, turinčios mažus kū- dikius. Dėlto vaikams nepapras- tai trūksta priežiūros, o paugliai dažnai tampa valkatomis ir plėši- kais".

Gražių prisiminimų momentas egiptiečiams: po karo pasitraukiant D. Britanijos ka- riuomenei, Kairo citadelėje nuleidžiama Britų vėliava.

NAUJAUSIOS ŽINIOS iš paverptos Lietuvos

ELTOS bendradarbiui teko susitikti ir išsiskirti su visa eile ka tik atvykusių iš Lietuvos asmenų, kurie po didelių vargų ir pavojaus pasiekė Vak. Europą. Jų pasakojimai dar dviejais paverptos Tėvynės vėju, jų akys dar tebespindi kryžiuojamos mūsų tautos kančia ir besąlyginis ryžtas iškovoti Lietuvai laisvę. Šiame ekstra E. numeryje ir duodame jiems žodį.

Ar girdimas Lietuvoje "Amerikos Balsas"?

Taip, "AB" Lietuvoje girdimas, tik tas girdimumas nėra geriausias, o kartais vsai blogas, — sako žmogus, pats ne kartą klausęs. — Labai smarkiai trukdo, kartais negalima išgirsti net išties žodžių. Labai smarkiai trukdo Rusijai, bet ir Lietuvoje jis ne taip gerai girdimas, kaip žmonės norėtų. Jo klausosi paprastai miestuose. Kaimai negali klausytis, nes neturi radijo aparatų ir elektros. Tačiau žmonės jo labai klausosi, nors dėl to ir smarkiai rizikuoja. Visi laisvos Lietuvos laikų radijai buvo suregistruoti. Kas pagal įstatymą neatnešė įregistruoti, tie šiandien jau Rusijai. Lietuvoje yra radijo aparatų ir brangesnių, tik pirk ir pinigų turėk; deja, ne visi jų kiek reikiant turi. Geresni kaštuoja 800-1200 rublių. Tačiau visi suregistruoti ir už juos reikia mokėti tam tikrą mokestį. Šiame masės vartoja rusiškuosius aparatus, dviejų bangų, kurie yra labai prasti ir vis tik kaštuoja 400 rb. Kur įtaisyti garsintuvai, ten aišku, "AB" nepaklausys. Tacia is nepr. Lietuvos laikų išlikusiais aparatais ji galima pagauti. Betgi bolševikai veda labai gudrią politiką: oficialiai klausytis nedraudžia, tik faktiškai seka, o jei ką sugriebia, tas savo "porcija" tada atsimia. Ar tik ne geriausias girdimumas rytą 7 val., — sako tas pats žmogus, jų klausėsis ir naktį ir kitu laiku. Klausytojai yra labai atsargūs, bet yra ir nukentėjusių, enkavedistų užplukti.

Žmonės naujienas ir kita daugiausia sužino iš "AB". Tačiau klausytojai Lietuvoje dėl "AB" transliacijų turi ir savo pagėdavimų. Jie norėtų gauti daugiau tokios medžiagos, kuri juos stiprintų dvasiškai, neleistų palūžti, išseidami iš tokių gyvenimo sąlygų, duotų kas ten aktualiausia, atremtų bolševikų daromus priekaištus ir skleidžiamus melus. Kalbėtojo nuomone, per "AB" per daug skema apie bolševikus, jų žiaurības, Sibire gyvenimo sąlygas ir t. t. Tai žmonės Lietuvoje žino ne per gerai, todėl jie daugiau norėtų tokios medžiagos, kur būtų informuojama apie pastangas savo tėvynei išvaduoti, amerikiečių žygius pasauliui išlaisvinti, jų ginklavimąsi, nuotakas Vakaruose, Korėjos karą ir t. t. Tokių apžvalgų ir stiprinančių žinių norėtų dar daugiau. Sakysim, pasakotojo manymu, žmonėms labai patinka Aušros Vartų New-York kebono kalbos sekmadieniais, kurias jis cituoja veik net ištais galabalais. Taigi — daugiau tokių transliacijų, kurios šnekėtų ne tiek apie svetimuosius, kiek apie savuosius ir jų konkrečius žygius savajam kraštui padėti.

Ruošiamasi liemiamam sprendimui

Sovietai su visu sparčiu ruošiasi karui. Dėl tų visų pasirogimų ir žmonės tiek išvarginti, jog vos laikosi. Sovietų kariai yra užgrūdinę, matė vargą, galį kovoti paciose sunkiausiose ir žiauriausiose sąlygose, kuriose vakariečiai nekovojo. Tarp jų buvo nemaža ir tokių, kurie į frontą savanoriškai ejo ir tai tik dėl to, kad gautų dvigubą duonos davinį, ir tie mirties nebijo, prieš mirdami niori dar bent kartą gerai pavalgyti. Reikia gerai suprasti jų psichologiją. Vakariečiai, nežinanciam visų tų sąlygų, daug kas atrods nesuprantama.

Be to, daug daro žvėriška drausmė; nieks iš jų nesakys, kad meskin ginklus, kaip kad naiviai Vakaruose kai kas dar galvoja, nes rusai gerai žino, ką tai reiškia. Todėl tokie nieksai netik ir be to kom. dvasia išauklėti raudonarmiečiai karo atvejų puls kaip žvėrys. Ir dabar visi ir visiems tik kala: mes nušluosim visą pasaulį. Apginkluosim Kiniją, tie gi turi žmonių daugiau nei amerikiniai kulkų. Paskum stos dar mūsų, t. y. rusų, armija, o kai tie neatlaikys, galiausiai eis enkavedistų 15 milijonų (toki skaičiai jie skelbia tyčia padidintą, jų galingumui pavaizduoti), kuriems nėra ko iš vakariečių laukti. Sako, kad Amerika bus sulyginta su žeme; karą Korėjoje vaizduoja kaip vaikų žaidimą, gi kai į karą įsivels rusai, tada kautynės eisiančios už kiekvieną pėdą. Nors tokiose pasakymuose yra daug tuščios propagandos ir gyrimosi, tačiau geriau pažįsta sovietines gyvenimo sąlygas, tvirtina, kad vis dėlto vakariečiai į tą milžinišką jiems iš Rytų grėsiantį pavojų žiūri per lengvai ir per daug optimistiškai. Ten iš tikro kalami ginklai ir kranumai ir sandėliai jiems paverkti. Bolševikų grėsmė yra kur kas didesnė, nei daugeliui iš tikro rodo. Jų fabrikuose dieną naktį eina ruoš karui. Jei jie šiuo metu šneka apie taiką, tai tam, kad pasauliui apdumtų akis ir laimėtų laiko. Jie nori dar pratęsti vieną kitą metą, o per tą laiką išvalyti partiją, kariuomenę, visur sukurti patikimus kadrus. Ir tegu niekas negalvoja, kad tai — tik juokų darbas. Jie Lietuvoje dabartinę padėtį truks ilgesnį laiką, po kelerių metų mes jos visai nepažinsim. Tai yra nepaprastai rimtas išspėjimas visiems, kas visų tų sąlygų nepažįsta, — sako žmonės, atnešę Vakarams naujaušią žinių apie dabartines gyvenimo sąlygas mūsų pavertoje tėvyneje.

Ar tebėra Aušros Vartai ir kt. šventovės?

— Pamaldos laikomos, prie jų taip pat galima gauti medaliukų, rožančių ir kt. Bet tai tik liekanos iš to, kas buvo seniau. Žmonių visų laikų prisirenka daug. Paskutinį kartą Aušros Vartuose esu buvęs šiuo metu birželio mėnesi. Nors buvo paprasta diena, bet žmonių buvo tiek daug, jog ir norėdamas negalėjau užlipti į viršų. Eidami pro šalį, daugamas dar ir dabar nušima kepurę, ne vienas, be to, užsuka ir pasimelsti. Tačiau Vilniaus katedra jau uždaryta, nors ir nepaversta, kaip kaikiurė lenkų laikraščiai rašė, šokių sale ar grūdų sandėliu. Į ją neleidžiama įeiti. 1948 m. dar prie Vytauto grabo katedros rūsy buvo lietuviškos juostelės, bet dabar jų jau nebėra. Nebėra nei Trijų Kryžių. Gedimino bokštas atremontuotas, sustiprintas, bet nuliutuvintas: ant jo plevėsuoja jau raudona vėliava. N. Lietuvos paminklai, ypač apskričių miestuose, jau nuversti. Paprastai jie dingsta po nakties. Tačiau Sirvintuose nepriklausomybės kovų paminklas, Šiauliuose karo lakūnų kapai ir t. t. dar palikti, taip pat tebestovi ir į žemę prie jų sumeigti propeleliai. Palangoj Birutės kalne jau irgi visai kitas vaizdas. Pati koplyčia ir Liurdas — priteršti, ten niekadariai šventenybių niekintojai atlieka savo reikalus, kad net nėra kur švariai kojos pastatyti. Vis užrašai kalne nuplėstyti. Kaip seniau, jau ten dabar niekas neina. Jūros tiltas — apspėjęs, apiręs. Bet Palangos bažnyčia dar visai švari, žmonių mieliai ir daug lankoma. Per Roko atlaidus nuo žmonių net lūžo. Prie Tiškevičiaus buvusių rūmų neprielaidžia, ten įsikūrę rusai. Plungej Liurdas išdaūzintas, nosis ir veidas smale išlėpti. Panevėžyje iš mokinių bažnyčios padarytas grūdų sandėlis, o marijonų bažnyčia paversta kareivinėmis. Iš vokiečių kapų — padarytas sporto stadionas. Visame krašte lietuviškos koplytėlės, kryžiai, rūpintojėliai išvartyti arba sušaudyti. Kančios apgadintos, išniekintos. Tai vis rusiškos ir bolševikiškos kultūros apraiškos.

Koks Lietuvos vyskupų likimas?

Tiek zinoma, kad pradžioje jie buvo sumiti ir dingo. Tik vienas vysk. Paltarokas yra likęs ir eina savo pareigas. Daug kunigų suminta. Yra parapijų, kur nebėra nė vieno kunigo. Taip pat yra tokių, kur dar yra kunigų, bet bažnyčios, negalėdamos sumokėti per didelių mokesčių, buvo uždarytos. Pernai Klaipėdoje lankėsi vyskupo įgaliojimas, sakė pamokslus, teikė Sutvirtinimo sakramentą, bet kai grįžo atgal, tai buvo sumintas Telšių stoty tiesiai iš traukinio. Bažnyčios apkrautos mokesčiais pagal kvadraturą; jie vidutiniškai svyruoja apie 60.000 rublių. Jei jų laiku parapija nesumoka, tai bažnyčia konfiskuojama ir palmama valstybės "globon". Panevėžyje, pav., iš 4 bažnyčių, beliko 2. Į šv. Petro ir Povilo bažnyčios lauko pusės esanti kryžių rusai šovė. Suvarė apačioje prie kančios 5 kulkas, bet nepataikė. Taip pat numušė burlubą viršų. Žmonės, kai kunigas buvo išvartas, dar ilgą laiką be jo

rinkosi, meldėsi ir giedojo; galiausiai bolševikai įsakė išnešti visus baldus, nors buvo suremontuota ir išdažyta. Šiauliuose taip pat veikta tik dvi bažnyčios, kitos — uždarytos. Uždaryta prie stoties ir buv. vienuolių kapucinių. Bet žmonės neša iš paskutiniųjų, auksą, kuo galėdami su kunigais dalinasi. Spec. mokesčių už lankymą bažnyčių policija bent ligi šiol dar neėmė. Tačiau reikalauja spec. mokesčių už procesijas. Jei nori suruosti procesiją, kad ir per atlaidus, pav., tokioj Zem. Kalvarijoj — į vad. Kalvarijos stotis, tenka mokėti apie 7000 rublių. Todėl procesijos ir nebedaromos. Teleidžiama tik numirusius pasitikti prie bažnyčios vartų ar kapuose prie duobės su bažnytinėmis apeigomis palydėti. Šiaip procesijos už bažnyčios vartų ar gatvės viešai neleidžiamos. Bažnyčios paprastai uždarinėjamos tuo pretekstu, kad nesumoka mokesčių. Nors jų skaičius sumažėjo, tačiau pačios garsiosios tiek Šiluvoj, tiek Zem. Kalvarijoj ir kitur dar tebeveikia. Tik šiaip trukdoma sakyti pamokslus, važinėti ir rodyti kitokią viešą religinę veiklą. Naujų rel. leidinių neišleidžiama, visokios rel. brolių ir sodalikių uždraustos. Tačiau nepaisant visų tų terorizavimų, religinis gyvenimas Lietuvoje dar gyvas. Per didžiulias šventes bažnyčios nuo žmonių tiesiog lūžta. Didž. savaitės metu, kad galėtų jas aplankyti ir dirbantieji, pamaldos suruošamos net ir vakarais. Vakarai surašyti į pionierių, bet ir tie su savo tėvais, nepaisant visos antireliginės propagandos, vis tiek lanko bažnyčias ir meldžiasi.

Paradinių bylų kaizn kodėl kunigams sudaryti vengiamo. Matyti, ir patys bolševikai jaučia, kad tikinčiųjų įtaka Lietuvoje dar labai stipri. Gal ir todėl ir propaganda prieš juos vis stiprinama. Tik Kretingojo po bylos, kur vienuoliai buvo apkaltinti, kad slėpė partizanus ar jiems padėję, vienas vienuolis buvo viešai 1947 m. pakartas. Paprastai kunigai, kaip ir kiti sumtieji, dingsta dažniausiai tyliai iš po nakties.

Ar plačiai žinomi partizanai?

— Taip, jie krašte žinomi, nors apie juos viešai niekas nekalba. Ir jie savo darbą atlieka. Daugiausia veikia mažomis grupelėmis. Jų padėtis labai sunki. Sunku ir ginklų gauti. Taip pat jie labai žiauriai persekiojami. Ne vienas tik už tai, kad per jo kiemą perėjo partizanas, kuriuo gali pavadinoti kiekvieną nepažįstamą žmogų, buvo nubautas ilgametėmis bausmėmis. Po 25 metų yra gavę taip pat vienas kitas ir iš vad. "stribų", kurie buvo apkaltinti, kad palaikė ryšius su partizanais ar buvę jų ryšininkai. Sugautieji partizanai ar jų artimieji dabar jau tapti viešai, kaip seniau, nukauti nepaliekami miesteliuose įtosti prieš milicijos būstines. Dažniausiai, jei patys nesusinaikina ar nespėja susisprogdinti, kad nebūtų aptazinti, tai enkavedistų nukankinami ir įkiami į kokį urvą, kad niekas nežinotų, kur jie yra pakasti.

Kas tie "stribai", kaip kad paprastai juos žmonės vadina? Tai vadinamieji istrebiteliai, dabar dar vadinami "liaudies gynėjais". Tai spec. daliniai, sudaryti kovoti su vidaus priešu, tikriau — partizanais, jų apsaukiniais "politiniais banditais". Stojantieji į juos gauna pasirašyti tokį raštą, kad bus ištikimaisi iš ištikimiaušiu, eis Lenino-Stalino keliais, akiai klausys savo viršininkų ir partijos nurodymų ir, jei reikės, suims net už tėvą ar motiną. Tokių atsitikimų, kad istrebiteliai būtų sumėgę savo tėvus ir atvežę juos į vagonus iš kur jie paskia buvo išvežti į Sibirą, iš tikro yra buvę. Išvyk į juos daug kas stojo tikėdamiesi, kad jiems nereiks eiti į kariuomenę, bet paskiau paaiškėjo, kad tai būta apgavimu. Dabar jų skaičius smarkiai apmažėjęs, kiti žuvo nuo partizanų, dalis buvo įkisti į kalėjimus už įvairius nusikaltimus. Atrodo jie prastai, dažniausiai su rusiškomis "fufakėmis" apšvilke. Gauna mėnesių 400 rublių, iš kurių, aišku negali pragyventi ir yra laikomi šuns vietoje. Visur, kaip pirmoji jėga prieš partizanus, turi eiti pirmieji. Seniau jie dar galėdavo prisipiešti iš sumintųjų turto, bet dabar tos rūšies "pajamos" sumažėjo iki minimumo, nes kraštas kas kartas eina vis skurdyn, todėl veik visi jie vaikšto kiaurais batais, nes vienam žmogui šiaip taip pragyventi reikia minimum 350 rublių, o jei kas su šeima, tai sunkiai gali išsiversti net ir su 600 rb. Kartą įstočius, iš istrebitelių taip lengvai nepasitraukia. Ir jų ne vienas sėdi kalėjime tik dėl to, kad norėjo žūtuti iš jų pasisalinėti. Tokiems nieko nepadeda nei aiškinimasis, kad jie iš pradžių buvo apgauti, atseit — viena žadėjo, o kita su jais padarė. Istrebitelių, enkavedistų, milicijos ypač gausu įvairuose apskrčių miestuose, dabar vadinamuose rajonuose. Rusai ypač nekencia milicijos, kaip kad lietuviai "stribukų", nes milicija paprastai suminėja tiek nerusus, tiek ir rusus, jei jie kelia pasigėrę triukšmą, nenori klausyti pareigūnų ar daro kokią netvarką.

Rusai svarbu, kad jam niekas netrukdytų "gerai pagyventi", gi milicininkai, tarp kurių yra ir labai gerų vyrų, visus tokius triukšmadarius ima lygiu už apykalės ir sustato protokolą ar atima pagrobta turtą. Jei lietuviai be eiles einančias į krautuves ar prie maisto produktų ruses apsaukia, kodėl taip daro, įskundžia kaip "nacionalistus" ar "fašistuojančius" ir įduoda milicijai. Milicijai rusai iš neapykantos dažniausiai vadina "lazurkininkais".

Kokios žmonių nuotaikos? Ar laukia karo?

— Nuotaikos prastos. Jei taip truks ilgesnį laiką, padėtis tėvyneje bus be galo liūdna. Po kelerių metų iš lietuvių tautos maža kas beliks. O kur karo nelauks. Visi laukte laukia ir tarp savęs, zinoma tarp patikimųjų, šneka: karas tikriausiai prasidės birželio 15 d. Bet kai ateina birželio 15-jį, o karo vis dar nėra, tada vėl tvirtina: duodu galvą, kad bus liepos 1-ją. O kai ir tada jis neprasideda, tada nuliūdę vėl ima laukti pavasario ir iš naujo nustatinti datas ir visokius terminus. Apie tos rūšies permainas, kurios juos iš vaduotų iš vergijos, visą laiką ir kalba. Tuo, žinoma, tik ir ramina. Sunku rasti šeimą, kur kas nors būtų nenukentėjęs, ar koks artimas giminė nežuovęs ar neišvežtas į Sibirą. Lietuvių tauta nėra komunistiška, ypač jaunimas. Jie gerai žino, ko sovietinė propaganda yra verta, kad ir klausosi jos, bet netiki. Norint juos suprasti, reikia gerai pažinti tas sąlygas, kuriose jiems tenka gyventi.

Kad Lietuvoje šiuo metu vyktyt spec. pasirošimai karui ar vyryt tam reikalui mobilizacija, pasakyti nebūtų galima. Kariuomenės judėjimas atrodo normalus. Smarkiai įtvirtintas Karaliaučius, į kurį, kaip į karinę sritį, be spec. leidimų įvažiuoti draudžiama. Tokių leidimų reikia ir į pajūrio zoną, tiek Klaipėdoj, tiek Palangoj ir visu lietuviškuoju pajūriu, išskyrus vasarviečių zoną, kai pradėdamos vasarėjimas. Į kurortus paprastai leidžiama vykti laisvai. Spec. karinio uosto Klaipėdoj taip pat nėra. Didesnės karo bazės yra Karaliaučiaus, Pilsuvos, Liepojos srityse, Taline, Paldisky. Klaipėdoj didelių karinių įtvirtinimų nėra. Į Klaipėdą šia versara buvo atplaukę keli sovietų kariniai laivai, bet uostas jiems buvo per sekus. Užtat Klaipėdoj ypač stipriai saugojama pajūrio zona. Iš uosto niekas be specialaus leidimo išvykti negali. Kurie gauna tokius leidimus išvykti, kad ir žvejoti, griežtai žiūrima, kad niekas iš tokio šeimoms negyventų užsieny. Pernai sportininkai, greičiausiai nežinodami tokio draudimo, iš uosto rajono mėgino išvažiuoti ir negirdėjo įspėjimo, tai du iš jų buvo nušauti, o trečias nuskendo. Pajūriu pristatyta seklyklų, iš kur sargybiniai, sargybos bokstusose, visą laiką budi, kad niekas nemėgintų į jūrą išplaukti. Be "žaliųjų", pajūri dar saugo vad. jūros pestininkai. Didžiausi aerodromai suteikti prie Karaliaučiaus. Ten labai daug ir lakūnų. Į karines sritis civiliams, aišku, uždrausta vykti. Dar yra lietuvių, kurie buvo paimti į kariuomenę 1945 m. ir negrįžo ligi šiol, bet tokių yra palyginti nedaug.

Ką žino žmonės apie išbėgusius į Vakarų?

— Apie vienus sužino iš laikraščių, apie kitus iš "AB", apie trečiuosius iš pasakojimų vad. "repatrijantų", grįžusių savo ar ne savo noru iš Vakarų. Vieni iš jų grįžusių buvo tiesiai pasiusti į Sibirą, kitiems dar buvo leista kūrį laiką pagyventi Lietuvoje, treti dar ir dabar tebegyvena, bet turi kas trečią dieną ar kiek rečiau eiti registruotis į miliciją. Jiems ir darbo kur kas sunkiau surasti, nes laikomis nepatinkami. Du mano geri pažįstami buvo tiesiai iš Vokietijos pasiusti į Sibirą, — sako vienas iš neseniai iš Lietuvos per Rytų Vokietijos zoną patekusių į Vakarų. — Ten po dviejų metų buvo paimti į kariuomenę. Taip pat teko kalbėtis su keliais iš Vakarų į Lietuvą grįžusiais vokiečiais ir rusais. Visi jie galėjęs pasidavę bolševikinei propagandai ir parvykę, o kiti, kurie gerai pažįsta dabartines Lietuvos gyvenimo okupacijoje sąlygas, juos vadino kvailiais.

Ne geresnis apie juos nuomones yra ir laikurie bolševikų pareigūnai, nors oficialiai jie ir ką kita šneka. Apie tremtinius ir jų daromas pastangas savajam kraštui išvaduoti daugiausia sužino

Iš lietuviškojo pasaulio

JA VALSTYBES

Prof. J. Kaminskis, VLIKo narys ir Tautos Fondo valdytojas jau atvyko į JAV, kaip imigrantas, tačiau po keleto mėnesių žada grįžti į Europą toliau tęsti Lietuvos laisvinimo darbą VLIKo. Prof. K. apsisisto pas savo gimnazičius Petniūnus Niujorke. Bile studentų tremtinių iš Bostono ir Niujorko vyksta savo lėšomis Vokietijon, kur tikisi galėsia studijuoti Laisvosios Europos universitete.

Studentų Draugijos naujoji Niujorko skyriaus valdyba: K. Kudžma (St. John univ.), R. Kežys (Brooklyn college) ir R. Ošpalas (City college).

Worcesteris

Worcesteris "Lietuvių Dienos" lapkričio 3 d. ruošia didelį pirmą literatūros vakarą, su programa ir šokiais. Vakarą vyks didėleje ir gražioje saleje: Elks Home, Elm Str. 39, dvi minutės nuo City Hall, prie kurios sueina visi keliai ir autobusai. Atsilankę į šį pirmą istorinį literatūros vakarą bus filmuojami. Vakarą pradžia 6.30 val. vak.

Lietuviškų organizacijų Worcesteris priskaitoma apie 54. Visos veikia ir turi savo parengimus. Nedaug tremtinių senose organizacijose matyti, išskyrus Išbairingą Draugiją. Senosios lietuviškos organizacijos, parengimuose ir kitur žilgalviai-ės lietuviai tedalyvauja ir taip retomis gretomis. (O reikėtų, kad tremtiniai visose organizacijose įstotų ir jas išlaikytų gyvas, vieton naujas steigė. Senieji lietuviai su išskėstomis rankomis laukia tremtinių prisirašan. Neleiskim joms išbėsti.

Los Angeles, Calif.

— Spalio 14-15 d.d. Internatinal Institute siemet kaip ir kas metai lietuvius atstovavo Lietuvių Tautinių Šokių grupė, veda-

per radiją. Tik visi nori, kad tokių žinių būtų kuo daugiau. Kad kas nors būtų radęs Lietuva paleistų laisvės balionų, kaip kad jie siunčiami į Čekoslovakiją ar Lenkiją, atvykusiuose iš ten neteko girdėti; taip pat neteko matyti nei tokių radijo aparatų, apie kuriuos skaitė V. Europoje "Naujienose" ir su kuriais, vienu ar kitu būdu pasiekusiais Lietuvos teritoriją žmonės galėtų geriau ir lengviau klausytis pranešimų iš Amerikos.

Ar ir toliau tebevežami mūsų tautiečiai į Sibirą?

— Kur nebus vežami. Trėmimai į Sibirą ne dabar nėra pasibaigę, nors tokių masinių trėmimų, kaip kad seniau, jau nėra. Dabar užtat stengiamasi veikti slapčia, tyliu. Per masinius trėmimus vežė ištisomis kolonomis, buvo suorganizuotos visų įstaijų mašinos. Tokie masiniai vežimai ypač plačios apimties buvo 1948-49 metais. Jie buvo vykdomi visoje Lietuvoje ir truko ne vieną dieną. Jei kas buvo sulauktytas ir ne savo gvy. vietoj, bet buvo įtrauktas į sąrašus, tai šį kartą ir tokius išvežė. "Buožės" visi sutvarkyti, pagaliau nemaža buvo išvežta ir tokių, kurie turėjo vos po du tris ha.

Yra grįžusių iš Sibiro, bet tai daugiausia tie, kurie patys parkelavo be leidimo. Jie paskiau buvo sugaudyti ir vėl išvežti. Daugiausia buvo griebiami vad. "buožės". Kas turėjo nors 19 ha — ir jau buvo buožė. Tikriau — kas Nepr. Lietuvos ar vokiečių metu turėjo nors vieną samdinį — jau buvo apsauktas išnaudotoju, buožė ir buvo išvežtas. Kiti, mažiau turėję žemės, galėjo išsisukti įrodinėdami, kad prie jų dirbo ne samdiniai, bet jų giminės. Bet išvežė ir visai bežemių. Paprastai išveža visą šeimą. Išveža taip pat, jei koks itiriamas žmogus pereina per kiemą, ypač jei jis apsauktas partizanų. Taip pat išvaltytos visos pamiškės, kur galėjo būti koks nors įtariamasis, kad gali užsukti kas nors iš partizanų. Visur eina nuolatiniai tikrinimai, ar nepabėgo iš kolūkio, kur gyvena, kas davė leidimą gyventi ir dirbti ir t. t. Jei neprikibo, kas lig laiku įstojo į kolektyvą, jei visa šeima dirba — tokių neišvežė. Bet vežė ir iš kolchozų. Tuos, kuriuos išmetė iš kolektyvų, paėmė "savo globon" emydeistai ir, kaip ir galima tokiems atvejais laukti, išvežė. Taip pat išvežti veik vieni gyventojai tarp miškų. Iš išvežtųjų Sov. Sąjungoje, neturėdamos kitos išeities, yra viena kita lietuvių ištejęs už ruso ar komunisto. Mat, reikėjo pasirinkti arba mirtis iš bado, arba tokios vedybos. Su išvežtais galima susirašinėti, galima ir maisto siuntinuką jiems iki 8 kg. svorio pasiusti, bet tat nepigia atsieta. Daug išvežta į Krasnojarską, Irkucką, Kazachstaną. Paskiausiai (1949-50 m.) vežė "laisvu noru" vykstancius iš badaujančios Lietuvos kurti Sov. Sąjungoje kolchozų". Paprastai tie ešalonai ejo į Kazachstaną. Tačiau šį kartą už Minsko atkalė langus, duris, leido vandens pasiimti. Ir visi jie buvo rusams, gudams ir kitiems pakeliui sutinkantiems "placiosios tėvynės" gyventojams demonstruojami kaip "darbo savanoriai", bet ne tremtiniai. Išvežtieji daugiausia turi dirbti prie miško darbų, upių, uostų kolchozuose. Prie Volgos-Kuibysėvo elektros jėgainių ir kanalų dirba daugiausia kaliniai. Dėl tų išvežimų dar ir dabar rasi ištisus ruožus, kur buv. ūkininkų sodybos apie tokius Šiaulius, Gustonis ir kitur, stovi tuščios, langai, durys apkaltos lentomis. Laukai apžėlę usnimis, lyg apie kokią Leningradą, kur taip pat ištaisais plotais praukinio langus matysit tik karklus, žoles, usnis.

— Sibire gyvenimo sąlygos sunkiausios, to, rodos, nei aiškinti nereikia. Pieno litras kaštuoja 5 rublius, bet ir to paties retai ir sunkiai tegausi. Ypač sunkus gyvenimas tų, kurie su mažais vaikais. Nors tiek dabar geriau, kad paprastai šelmų jau nebeskiria, kaip kad seniau, per pirmuosius vežimus. Pirmiausia duodama laiko "žemliankai" pasistatyti, kuri šiaip "sibudavojama" iš žemės, medžių luobų, vėlnų, o paskiau — skiriami ir darbus. Kai kur vandenį tenka gautis net už 15-18 km., o ir to paties negauna kiek reikiant. Todėl išvežtieji dėl tokių bausių gyvenimo sąlygų, ysiškai išsekę, krinta kaip musės. Tarp kitų prašymų, gaunamų iš išvežtųjų į Sibirą, būdingas ir tas, kuriuo maldaujama nupirkti ir atsiųsti ten taip reikalingos brezentinės medžiagos, kuri padėtų apsiginti nuo uodų. Tie laiskai yra labai liūdni. Kad ir kaip keista, bet reikia tiesą sakyti, jog ir Sibire, kaip ir visoje Sov. Letuvoje, kur skelbiama, kad esanti darbo žmonių valdžia, daugiausia vartgi ti ir nukęsti turi kaip tik darbininkai, vis neturtingiausi. Mat, ūkininkai ir išvežami dar vis turi ar šiltesnį drabužį, ar maisto šokią tokią atsargą iš seniau susidėję, nes išvežimams daugumas jau iš anksto pasirodė, tuo tarpu mažais ar bežemis dažniausiai gauna vykti tik su viena tērba ant pečių ir iš bado klykiančių pilvų. (Bus daugiau).

ma L. Zaikienės. Siemet pirmą kartą parodoje buvo išstatyta lietuvių liaudies kūriniai: drožiniai, audiniai ir meziniai. Parodos komisiją sudarė: A. Derinienė, A. Skridulis ir L. Zaikienė.

— Lapkričio 4 d. bus iškilmingai pašventinta naujoji Sv. Kazimiero parap. bažnyčia. Šventinimą atliks J.E. arkivysk. McIntyre, o pamokslą pasakys prel. O'Dwyer. Bankieto metu dainuos Florencija Korsakaitė.

— Gruodžio viduryje "Lietuvių Dienos" — "Kalifornijos Lietuvis" — nepaprastu bankietu atžymės penkių metų sukaktį. 1946 m. gruodžio mėn. A. Skirius San Francisco, Calif. pradėjo leisti "Kalifornijos Lietuvių" — mimeografuotą. 1947 m. gruodžio mėn. pradėta spausdinti spaustuvėje, o 1948 m. vasarą atkeltas į Los Angeles. Nuo 1950 m. sausio mėn. "Kalifornijos Lietuvis" sujungtas su "Lietuvių Dienomis". "L. D." leidžia ir spausdina nuosavose spaustuvėje A. Skirius, o redaguoja Juozas Vitėnas, Milton C. Stark ir dail. Pov. Puzinas.

BELGIJA

— I Kanadą išvyko: Zwartbergc apyl. senūnas C. Chorumanskis su šeima, Renkijų šeima iš Watterschei ir A. Rudzinskienė, seniausia Limburgu lietuvi, 65 m. Abitibi P.P. Co Ltd. miško darbam bendrovė yra sutikusi, atgabenti 130 lietuvių. Dar tebedudarinėjami sąrašai. Tarpininkauja p. Adomonis. Vadinasi vieno žmogaus rūpesčių bus atgabenta gal apie 150 lietuvių, kurių kaikiurie su šeimomis. Tik šeimoms turės vėliau atvykti. Gaila, kad tie žmonės pateks į gana sunkius miškų darbus, turės ten dirbti 12 mėn. Jei mes Kanadoje turėtume centrą su skyriumi, teikiančiu pagalbą pasaulyje išblaškytiems broliams, Kanados vyriausybė vykdant didįjį šių metų imigracijos planą, būtų buvę

imanoma jų atvykimą sutvarkyti be jokių ilgalaikių išpareigojimų. Deja, nebuvo ir nėra kam rūpintis.

ARGENTINA

Arg. Lietuvių Bendruomenės skyriai dar įsikūrė Buenos Aires, Villa Lugano ir Avellanedo. Kuriamas Buenos Aires miesto centrinis skyrius. Itin gražiai veikia Temperley skyrius.

Pian. A. Kuprevičius, dienn. "El Teritorio" pakviestas, suruošė 5 koncertus, taip pat koncertavo ir Paragvajuje. Spauda palankiai apie jį rašė visą savaitę. Sėkmingai koncertuoja ir jo sesuo smuikininkė E. Kuprevičiūtė.

Dr. A. Zotovas ir Dr. J. Kunaitis skaitė paskaitas Kordobos universiteto Tbc institute iš visų vietovių suvažiavusiems Argentinos gydytojams.

Kaz. Slapelis yra stambus Argentinos kelių statytojas rangovas, šiuo metu vykdas didelius kelių statymo darbus Patagonijoje. Jo mastą gali apibūdinti faktas, kad nebeužtenka automobilio, bet naudojasi ir savo nuosavu lėktuvu.

Inž. Pr. Krapovickas Buenos Aires yra gavęs visas civilinio inžinieriaus teises.

— Rugsėjo 23 d. Buenos Aires centre, Moterų Bibliotekos saleje, Dainos ansamblio turėjo pirmą koncertą svetimačių publikai. Choro dirigentas pianistas Andrius Kuprevičius prieš koncertą trumpu žodžiu supažindino klausytojus su lietuvių tautos dainos ir šokių charakteriu. Sudainuota virš 10 liaudies dainų ir pašokta 5 tautiniai šokiai. Žiūrovai sutiko ir palydėjo griausmingais plojimais kiekvieną dainą ir šokį. Didelė dalis buvo pilnutėlė. Spaudos atsiliepimai buvo labai palankūs, o žiūrovai po koncerto sveikinimo ansamblio vadovus. Ansamblui vadovauja A. Petavičius, diriguoja A. Kuprevičius, šokiams vadovauja V. Namikas.

— Rugsėjo pradžioje buvo įteiktas Argentinos prezidentui gen. J. Peronui bendras pavergtųjų tautų memorandumas, prašant užtarti jų tautų reikalus tarptautinėje politikoje ir gyvenančių Argentinoje laikyti jų buvusių kraštų teisėtai piliečiais. Be to, baltaliečiai dar prašė atnaujinti suspenduotus jų kraštų atstovybes šiame krašte. Lietuvius atstovavo Lietuvai Išlaisvinti Centro ir ALBendruomenės pirm. Ig. Padvalskis ir sekr. agron. A. Santaras.

— Rugsėjo 15 d. Mergaičių Skaučių Draugovė lietuvių salėje, Avellanedoje, surengė gražų skautišką vakarą. Skautai čia veikia prie Lietuvių parapijos, nes tik taip tautiniai skautai gali išsilaikyti.

— Ilgametis Lietuvių Jaunimo dr-jos pirmininkas ir valdybos narys Jonas Žekys rugsėjo 22 d. susituko su Elena Sovinyte. Jaunavedys yra žinomas Argentinos lietuvių katalikų veikėjas, scenos darbuotojas ir šv. Cecilijos choro narys.

— Prie Lietuvių parapijos yra pradėtos katalikiškos pasaulėžiūros paskaitos. Pirmoji įžanginė paskaita apie krikščioniškos pasaulėžiūros pagrindus buvo rugsėjo 30 d. Paskaitoms vadovauja Dr. P. Brazys.

— Rugsėjo 29 d. Lenkų Namuose, Buenos Aires, skaitė paskaitą buv. ir dabartines priešbolševikinės Lenkų vyriausybės pasiuntintys Argentinai Arciszewski tema "Lenkų-Lietuvių ginčas". Į paskaitą buvo pakviesti ir lietuvių atstovai: gen. T. Daukantas, "Laiko" red. Dr. P. Brazys, agron. A. Santaras ir prof. D. Gruodis. Prelegentas įrodinėjo, kad vis dar yra galima ir net reikalinga Lietuvos-Lenkijos federacija. Tačiau net iš pačių lenkų buv. konsulas Paryžiuje H. Eustachewicz pripažino, kad lenkų politika Lietuvos atžvilgiu buvo kladinga ir kad jie Lietuvos nepažino. Lietuva gali gyventi ir be Lenkijos, ir senoji šių dviejų kraštų sąjunga yra visiškai neįmanoma. Lietuviai taip pat pasakė savo nuomones. Paskaita ir diskusijos praėjo draugiškoje nuotaiškoje ir pagarbiai atsiliepianti vieniems apie kitus.

— Spalio 7-21 d.d. lietuvių parapijos bažny

Remkinė lietuvių kultūros židinį

Spalio 6 d. Čikagoje, Tėvų Jėzuitų namuose, Lietuvių Profesorių Draugija Amerikoje suruošė pasikalbėjimą su spaudos atstovais kuriamojo Lituanistikos Instituto reikalu.

Prof. A. Gylis, susirinkimą atidarydamas, kreipėsi į laikraštinius pageidavimus daugiau susidomėjimo šiuo reikalu, nuoširdaus bendradarbiavimo iš abiejų pusių, nes tik spauda geriausiai padės supažindinti visuomenę apie Lituanistikos Instituto apimtį bei reikšmę.

Prof. P. Jonikas plačiai nušvietė, kaip būsimą lietuviškosios kultūros mokslinę instituciją, kurios tikslas — tirti lietuvių kalbą, literatūrą, tautotyrą, proistorę, istoriją ir geografiją. Institutas rinks, tvarkys ir skels šių sričių medžiagą, leis jų studijas. Jis bus ir mokomoji įstaiga: organizuos aukštojo mokslo kursus, ruoš apimtų sričių prieauglį. Institutas turės išlaikyti lietuviško mokslo tradicijas, jas tęsti ir saugoti. Šiandien kultūrinis momentas likimo kovoj yra per mažai pabrėžiamas. Kartais politinė kova gali nepasiekti to, ką gali pasiekti lietuvių kultūros kėlimas, ugdymas. Institutas turės būti nepaaimama mokslinė įstaiga, kuri galės duoti kitų tautų mokslininkams medžiagos apie lietuvių kultūrą ir tt.

Prof. D. Krivickas pakartotinai pageidavo, kad Lituanistikos Instituto reikšmę bei reikalingumą keltų spauda. Ypatingai svarbu yra supažindinti ir tinkamai apšviesti plačią visuomenę, nes be jos materialinės bei moralinės paramos Lituanistikos Instituto negalės tinkamai atstoti ant kojų. Reikia kreiptis į įvairias organizacijas — geriausias jas pritraukiant federaline sistema prie šios autoritetingos mokslo įstaigos, kad jos taptų suinteresuotos ir rentų, kadangi bus svarbus instituto dėmesys skiriamas ir Amerikos lietuvių kultūros dirvonams.

Prof. G. Galva, kalbėdamas apie praeities lietuvių kultūrą, priminė vokiečių filosofo Em. Kanto žodžius, kuris pageidavo atstatyti Lietuvai vien tik dėl lietuvių kalbos, rodančios turtingą dvasinę kūrybą. Lietuviams užtenka būti užsidariusiems savo minties ir meditacijos pasaulyje, bet reikia išsiveržti ir rasti kelius, parodant kultūringam pasauliui, kad mes nesame atsilikę nuo kitų kultūrinių tautų. O tai padaryti mes galėsime pilnai ir

sekingai tik per mokslinę ir autoritetingą instituciją — Lituanistikos Institutą.

Prof. J. Meskauskas atkreipė dėmesį, kad reikia susirūpinti mūsų mokslo veteranais, kaip liuanistais, geografais, istorikais ir kitais, kurie dėl senatvės ar kitų priežasčių verčiami dirbti kitą darbą. Tais žmonėmis mes didžiuojamės, bet jiems ko greičiau reikalinga sudaryti pakenciamas darbo sąlygas, kad jie ir toliau savo srityje galėtų dirbti. Naujų — vargu ar sugebėsime duoti.

Baigiant prof. A. Gylis pareiškė įsitikinimą, kad spaudoje iškelti įvairūs klausimai Lituanistikos Instituto reikalu, plačios visuomenės su įdomumu bus suvokti, sekami, diskutuojami. Kiekvienas patriotiškas lietuvių ar kultūrinės lietuvių organizacijos supratimas — šį kilių darbą remti materialiai ir moraliniais. Mes turėsime vieną autoritetingą lietuviškos kultūros mokslinę instituciją už Lietuvos ribų.

Susirinkime, be kitų, dalyvavo prof. K. Pakštas, prof. A. Damišius, prof. K. Zalkauskas, L. Šimutis, P. Gaučys, J. Palukaitis ir St. Pilka.

St. Džiugas.

Redakcijai prisiųsta

Aidai, spalio mėn. Nr. 8 (42), 337-384 psl. Rašo: V. Vaitiekūnas — Genocido nusikaltimas, Vac. Biržiška — Vysk. M. Valančiaus biogr. bruožai, J. Girnius — Laisvė ir pasaulis (II), J. Petronis — Vokiečių mokslininkų klystkeliai, senosios lietuvių poezijos, VI. Šlaito ir K. Grigaitės eilės, P. Andriūšio — Mamerto sielvaras. Knogos, Moksas, Visuomenės, 7 iliustracijos.

Š.K.A. Aidai, 1951 m. spalio mėn., XIV m. Nr. 1.

Britanijos Lietuvis Nr. 38 (215), rugsėjo 28 d., išėjo jau po persitvarkymo, mažesnis, spausdintas savoje Liet. Namų spaustuveje, redaguojamas 3 asmenų komisijos, bet ji neišvardinta. Raštus nurodoma siųsti p. Bajorino vardu.

Klašės Dienynas 195 mokslo metams, 16 psl. ir viršelis, "Žibučių" Spaudos Bendrovė 1951 m., 941 Dundas Str. W., Toronto, Ont. Kanada. Kaina \$1.

Yra skyriai: Savaitės pamokų lentelė, žinios apie mokinius; Mokinių lankymasis pamokose, elgesys, darbštumas ir stropumas; Mokinių pažangumas moksle; Einamieji dalykai, Ypatingi pažymėjimai.

Lietuviškos Spaudos Centro vajas

Paremkime TT Pranciškonų užsimojimą Brooklyne įkurti Spaudos Centrą su laikraščiu, žurnalu, knygų leidykla ir spaustuve.

Dvidešimtojo amžiaus pabaia, žiaurusis komunizmas, išplėšęs Lietuvai laisvę, kartu pasišovė ir fiziniai sunaikinti lietuvių tautą. Nuo raudonojo budelio randa naują krito tūkstantį lietuvių. Tie, kuriuos mirtis nepasiekė, išsisklaidė po platųjį pasaulį. Bet ir šiems, patekus tarp svetimų, gresia nutautėjimo pavojus.

Kai šiuo metu lietuvių tauta pateko mirties pavojun, vienas didžiausių mūsų rūpesčių yra išlaikyti tautinę gyvybę. Būtų didelė mūsų kaltė, jei savo tautai žūtume ir mes — žūtume ne nuo svetimos budelio rankos, bet patys dvasiniai sunykę. Kaltint mus už nutautėjimą istorijoje ir tautų Viešpaties akivaizdoje vis tas kraujas, kuriuo šiandien persisunkusi tėvų žemė.

Negalėdami niekuo padėti tiems, kurie žudomi pavergtoje Lietuvoje, turime dėti visas pastangas, kad tie, kurie gyvena už geležinės sienos nepasąstytų svetimųjų jūroje. Kiekvieno lietuvių pareiga kovoti už savo tautos

gyvybę ir jos išlaikymą. "Mes visi — Lietuvos gyvybės saugotojai — rašo Dr. J. Girnius. — Kol mes liksime lietuvių, tol liks ir Lietuva gyva. Liks Lietuva gyva, kol liks gyvas paskutinis lietuvis".

Svetur gyvenant ir neturint tinkamų sąlygų tautinei samonei gaivinti ir stiprinti, šalia lietuviškos šeimos ir mokyklos, lietuviškas spaudos žodis yra tapęs tvirtiausiu tautinės gyvybės saugotoju.

Kai carinės Rusijos okupacijos metu, tamsi vergijos naktis dengė Lietuvą, šiaudinėje pastogėje rusenanti tautinė gyvybė ugnį gaivina lietuviškas laikraštis ir knyga, pasiryžęli atnešti iš Prūsų. Šių knygnešių žingsniai buvo krauju nužymėti, bet jie ejo drąsiai, nešdami Lietuvai šviesą ir laisvę.

Nemažiau sunkus yra šiandien lietuviškos spaudos žodžio kelias. Ieisti ir išlaikyti lietuvišką laikraštį ar žurnalą, reikia didelio pasiaukojimo.

Kaip kadaise viduriniais amžiais vienuoliai nurašinėdami rankraščius išgelbėjo daug senosios kultūros vertybių, kurdami pirmuosius universitetus ugdė kultūrinę kūrybą, taip ir šiandien lietuvių vienuoliai kaskart labiau įsitraukia į kultūrinę lietuvių gyvenimą.

Ypatingu ryžtingumu į lietuvių religinį ir tautinį gyvenimą įsijungia Lietuvos Pranciškonai. Įkūrę Brooklyne, N.Y. savo vienuolyną, pranciškonai yra pasiryžę čia įkurti ir tvirtą Spaudos Centrą. Šiame spaudos centre steigama gerai organizuota moderni spaustuve, čia leidžiamas jungtinis dvasiaitinis laikraštis "Darbininkas", kultūros žurnalas "Aidai" ir visa eilė kitų žurnalių: "Ateitis", "Karys", "Varpelis", čia koncentruojamos tvirtos mūsų kultūrinės jėgos.

Atsižvelgiant į tai, kad tremties dienos galį ilgai užsitęsti, kad ateityje išlaikyti lietuvišką spaudą darysis kaskart sunkiau, tvirtas pranciškonų lietuviškos spaudos Centras, ryžtingai rūpinis palaikyti spausdintą lietuvišką žodį. Lietuvai atgijus ir atgavus laisvę, Spaudos Centras bus perkeltas į laisvą tėvynę ir prisidės prie nepriklausomo gyvenimo atkūrimo.

Kurdami savo vienuolyną ir Spaudos Centrą Brooklyne, pranciškonai užtraukė milžinišką pa-

skolą, kuri ugnus metus slėgė jų pečius. Bet mylėdami savo tautą ir trokšdami jai moralinio ir kultūrinio didingumo, jie drąsiai ėmėsi šio žygio, pilnai pasitikėdami, kad Amerikos lietuvių, kurie iki šiol taikiai nuosirdžiai talkininkavo jų veiklai, taip pat ir dabar parems jų užsimojimą Brooklyne įkurti ir išlaikyti lietuviškos spaudos žodis yra tapęs tvirtiausiu tautinės gyvybės saugotoju.

Tad šiuo ir kreipiuosi į visus lietuvius, kuriems brangus savas spausdintas žodis, stoti į talką ir savo kuklia auka paremti naująjį Lietuviškos Spaudos Centrą.

T. Just. Vaškys, O.F.M.
Provincijolas.

Naujųjų kanadiečių tapybos paroda

Naujų kanadiečių tapybos darbų paroda bus suruošta Londono Viešosios Bibliotekos ir Meno Muziejaus galerijose, Queens Avenue London, Ontario, lapkričio 23 — gruodžio 30 d. Vėliau paveikslai bus gabenami į kitus Ontario centrus.

Paroda turi du tikslus — padėti naujiems Kanados piliečiams įsijungti į Kanados socialinį bei kultūrinį gyvenimą ir parodyti kanadiečiams, kokį įnašą paskutinieji imigrantai davė Kanados kultūrai.

Parodoje galės dalyvauti menininkai emigravę Kanadon po antrojo pasaulinio karo, po 1945 m. rugsėjo 2 d. Kiekvienas gali duoti 4 paveikslus, aliejinių, tempera, vandeninių dažų, "gouache" arba pan.

Paveikslai gali būti siunčiami ekspresu arba įteikiami sekantiesiose vietose: London Public Library and Art Museum, London, Ont.; The Art Gallery of Toronto, Grange Park, Toronto, Ont.; The National Gallery of Canada, Ottawa, Ont.; Montreal Museum of Fine Arts, 1379 Sherbrooke Street West, Montreal, Que.; Department of Fine Arts, Mount Allison University, Sackville, New Brunswick; Winnipeg Art Gallery, Public Auditorium, Winnipeg, Manitoba; The Coste House, Calgary, Alberta.

Darbai ir dalyvių blankai turi būti įteikti ne vėliau lapkričio 5 d. Visos supakuotos dėžės turi būti su aiškiu antrašu: "New Canadian Exhibition".

Kiekviename centre bus pa-

Iš gyvenimo okupanto replės

Papildome LTSR mokyklų sąrašą

(žr. "T2" Nr. 36 (89))
Vilniaus Bibliotekinis Technikum — Žemaičių 6. Priimami nuo 14-30 metų. Mokslo prasi-
dėjo rugsėjo 1 d.

Kauno Technikumas — Tvirtovės Al. 87. Priimami nuo 14-30 metų. Mokami butpinigiai. Stipendijos gerai besimokantiems.

LTSR Maisto Pramonės Ministerijos mokykla — Vilnius, Kalinauskos 11a. Priimami 15-18 metų. Visi gauna stipendijas, spec. rūbus ir bendrąbutį.

Vilniaus Kooperacijos Technikum — Uosto-Kanto gt. 6.

Vilniaus Suaugusių Vidurinė mokykla — Maksim Gorki buv. Didžioji, gt. 58. Papildomai pri-

ima mokinius I-VI klases.

Kauno Aklųjų Mokykla Internatas — Tvirtovės Al. 60, prima aklus vaikus nuo 7-16 metų. Duoda visas išlaikymas.

Telšių Vidurinė Taikomosios Dailės mokykla — Respublikos gt. 20 — priėmė mokinius 14-30 metų amžiaus į šiuos skyrius: tekstilės, keramikos, medžio ir metalo. Mokslo tęsiasi 5 metus. Stipendijos ir bendrąbutis nevisiems.

LTSR Darmato-Venerologinis Institutas — Vilnius, Bokšto 6. Ieškojo trijų klinikinių ordinariorius.

Klaipėdos Mokytojų seminarija — S. Neries 5. Gauna stipendijas ir bendrąbutį.

Mokslų Akademija

Liet. Mokslų Akademijos visuotiname susirinkime buvo pasigirta, kad buvo pravesios 24 mokslinės ekspedicijos, tarp jų — nustatyti resursams kaimo elektifikacijai praversti ir išplėsti statybinės medžiagos iš vietinių žaliavų. Baigta studija "Ištyrimas užliejamų pievų Nemuno žemupy". Biologijos institutas atliko tyrimo darbus Kuršių marse. Ypač buvo užsiūpulas lietuvių kalbos institutas ir jo direkt. J. Balčikonis, nes ten rasta "daug trūkumų ideologiniame darbe". "Prezidentauja" vėl Matulis, vicepirmininkas — J. Ziugžda, sekretorius K. Bieliukas, kuris drauge vadovauja geologijos ir geografijos institutams. Kodėl ir kuo "nusikalto" Balčikonis, pažiūrėkime į jo adresu pareiktą per "SL" No. 113 Ariškino, Vilniaus Ped. Instituto direktoriaus užsiūpolimą. Girdi, institutas gyvuoja jau 9 metai, sudarymas žodyno pradėtas jau prieš 20 metų, bet jo pasirodė vos 2 tomai. Trečiasis turėtų būti išleistas 1949 m., bet "rankraštis dėl didelių klaidų negalės būti priimtas", todėl jo išleidimas buvo nukeltas į 1951 m. Girdi, institute "mokslo darbas atskirtas nuo realybės, jis labai mažas yra nuveiktas propagandoje ir aiškinime genialių Stalino kūrinų". Dir. Balčikonis, "blogai organizuoja mokslinį ir politinį instituto darbą ir visiškai nesirūpina tinkamu idejiniu politiniu atžvilgiu kadru parinkimu".

Zemės ūkio Akademijos mokslinė konferencija buvo skirta "derliui ir gyvulininkystei pakelti". Joje dalyvavo mokslinis personalas ir studentai, taip pat "socialistinio darbo herojai" žmiejauskas ir Prunskas. Pranešimus darė doc. Baginskas, doc. Vasilasuskas ir kt.

Kultūriniai paminklai

Vilniuje restauruota barokinio stiliaus šv. Mikalojaus bažnyčia, pastatyta 18 amž., taip pat 17 a. bažnyčia Šiauliuose. Tarybų Lietuvoje randama 16 paminklų, turinčių "visasajungines reikšmes" tarp jų Trakų pilis iš 15 a., Raudonės ir Gelgaudo pilys iš 14 a. ir šv. Petro ir Povilo bažnyčia Vilniuje. Lietuvoje randama apie 500 paminklų, turinčių "respublikinės reikšmės".

Kauno Mokytojų seminarijai trūksta mokinių

Kaune, Gorkio 59, veikianti Kauno Mokytojų seminarija ieško mokinių ketvirtajam kursui, kuris kitaip negalės veikti. Taip pat daug laisvų vietų esą II, III kursuose. Esą naujas erdvus bendrąbutis, siūlomas visos geriausios darbo ir poilsio sąlygos.

Kaip leidžiama aiškinti Napoleoną pralaimėjimą

Rusų bolševikų laikraštis "Bolševik" smarkiai užsiūpolė sov. istoriką Tarlę už jo knygą apie Napoleoną ir nurodė, kaip galima aiškinti iš tikro jo pralaimėjimą Rusijoje. Tarlė būtent aiškino, kad Napoleonas sužlugdė didelį rusų plotai ir "išdegintas žemės taktika". "Bolševik" dėsto, jog toks aiškinimas yra "buržuazinis": iš tikro reikia taip aiškinti, kad "Napoleono agresija buvo sugniuždyta herojiškos rusų liaudies ir marš. Kutuzovo kovos".

Rugpjūčio 10 d. prasidėjo Vilniuje knygų platinimo mėnuo, kurio metu turi būti išplatinama 1 mil. rublių sumai knygų.

• Jaunos dailininkės I. Naginskaitė ir O. Lipiškaitė buvo pasiūstos į "Lenino Keliu" kolūki Joniškio rajone, "sukurti žymios cukrinių runkelių augintojos A. Paukštytės skulptūrinę kompoziciją".
Almus.

MARIJA AUKŠTAITĖ

RAŠYTOJAS ŠLAVIKAS

(Pabaiga)

— Mirsiu! Mirsiu! Iš gėdos mirsiu! — audė mintys baisybė ir jau nešė prie lūpų... Staiga vyriškį smūgiai davė į duris ir jos atsivėrė. Stovėjo frakuoti džentelmenai ir žiūrėjo į Sintiją baisiai ir nesava, jos rankoje kelios pilulės išdavė jos tragediją.

Rinkosi ir kimšosi prie kambario baltaus dalyvijo... Darė įvairius išvedžiojimus, ir kai Sintija tylėjo, jie apžvelgė kas įvykę jos kambarį... Rinko raštų suplyšėjus skutus ir svarstė: romano rankraštis davė pagrindinį įtarimą.

— Sintija, ar dėl jo?... Dėl Patricijaus?... Daug kas prie jos kelių atsilaukė klausinėjo ir kai jos artimiausias dievintojas glostė ir bučiavo ramindamas: "Vargė mano Sintija", — minia klebėjo ir komentavo, kad yra dėl ko... Už tokį kaip Patricijaus, "Verta ir smalos kaušas išgerti".

— Jo raštai, moterims tiesiog opiumas! Juos skaitant reikia proto, ne tik širdies... — dėstė ramiai raukšlėtos kaktos senas ponas.

Sintija klausėsi, visų ji klausėsi ir nerimo: pirmiau nuraudo, paskum išbalo, ir pašokus iš vietos karštai pareiškė:

— Jūs nežinot, kad jis tik darbinis gyvulys! Šlavikas! Rusio pelė!

— Sintija, Sintija... Kas pasidarė? Taip karščiutos, negalima, — ramino priėjęs pats ponas Grunvaldas, ją visą virpančią, neri mu degančią. — Vaikeli, nors Patricijus būtų ir šlavikas, visticiek jis yra genialus kūrėjas. Pavyzdin, kad ir man, jo raštai mėgiamausi. Po visų kitų, jis man pirmas.

— Ir man! — išdidžiai barzdele glostydamas, išsireiškė žilas profesorius.

— Ir man, brangūs ponai, vertingiausi raštai iš visų, tai Patricijaus, — patvirtino oriausias vėty, žymus gubernatorius.

— Ir man, ir man... — pasipylė balsai Patricijaus raštus užgirdami, tarp jų pasigirdo dar vienas, rimto advokato paklausimas:

— Gerbiameji, dėl kokios priežasties čia išveikamas pagarbus rašytojas Patricijus?

— Dėl to, kad prieš akis atsistojo dėl jo raštų vienai širdžiai mirtis, — nekaltai atsakė akiniuotas senelis.

— Bet tūkstantams — gyvenimas! Ponai, sakau, Patricijus — gyvenimas! Visos šalies, visos tautos, visos žmonijos gyvenimas! Jeigu viena jauna širdis per klaidą ar nesupratimą nesuvaldė, bus ateičiai pamoka!

— Pamoka?! Ha, ha, ha... — ironiškai prasijuokė Sintija. — Užtektų jums ji tik pamatyti: sudužtų visų iliuzijos. Bėgtumėte nuo jo!

— Argi, Sintija, kada nors ji matei? — įsitikinusiai pareiškė ponas Grunvaldas.

— Ne tik aš, pone Grunvalde, bet ir tamsta — ji kasdien matai!

— Kaip tai?

— Jis tamstos tarnas! Šlavikas! Niekšas!!

— Atsiprašau... pas mane niekšų nėra. O jeigu ties mano tarno

galva tokia šviesi ir plati aureolė, einu ir prieš ją nusilenksiu.

— Ale ką čia, pone Grunvalde, tik šposai... — apstojo jį ratas frakuotų ponų ir ramino, bet jis pritaikęs valandėlę paliko visus ir išėjo.

Sunėręs rankas už pečių pastovėjo plačiuose ir aukštuose marmuro laiptuose, paskum praėjo kiemą ir tamsoj tūnanti rūsi, kurs visa jėga pasibeldė į jo sąžinę ir širdį, su tuo sunkiu jausmu atsirė vartelius ir nuėjo į sodą.

Slamėjo medžiai ir krūmai lengvais atsidūsėjimais, iš rūmų plito muzika ir aidėjo alėjomis, mėnuliu tviskėdai gelsvi ir ramūs glostė sodą ir už jo ežero vieškelio yres žėzimas.

Sintijos kambarį dar vis ejo kalbos: — Jei mes žiūrėsime į mūsų talentus tik tokiomis akimis, kad jie tik "šlavikai" ir "niekšai", tai turbūt kas nors jau negerai mūsų pačių galvosenoje. Reik pagrįninti, paanalizuoti, kas talentą padarė šlaviku? Ar tik ne mes patys?! Ar ne mūsų pastatytą sistemą? Pagaliau, palikus viską, ar tai jau priėjom prie tokio sumukimo, kad, ieškant išeities, griežtis nuodų? Gėda, ponai ir ponios! Tikrai kas nors nesveika mūsų santvarkoje. Talentus turime atpažinti, pasiekti. Duot jiems progą pasireikšti. Ne tik iš patamų, — juos žiūrėti. Isties jiems ranka, pagalba, nes kitaip — žūstame! Žūsta tauta, smulkia civilizacija, gema išskrypimai išsivystydami į visokius izmus, ar tai ne mūsų kaltė? Mūsų rankose vadinasi, dolerių milijonai, tad kodėl nepavėdėti žmoniją per savo talentus augintum ir meną, į žmoniškumą ir švelnumą? Juk žmonės paprastai dažnai purkščia tik dėl to, kad jie basi ir alkani. Talentai, nors kartais basi ir alkani, bet daugiau pakelia smūgių už eilinę liaudį, ir savo teptukais ar plunksnomis — išglėda žmoniškos reikalavimus. Tai ot, gerbiameji, ir išrežiavo. Tegu čia ir pats gubernatorius, ir senatas, daktarai ir advokatai, ponios ir panelės, bet talentus mindžiodami suskursime! Dvasia suskursime, — baigė kalbėti pagabus ponas.

— Tai ką? Tamstos nuomone, aš jau turėčiau tik atgailoti? — atsiliepė Sintija.

— Dėl atgailos, tai tamstos vienos reikšias, panelė Sintija: aš kalbu tautos balsu.

— Tautos? — pradėjo juoktis jaunimas. — Mes amerikoniškai visokių tautų! Ir ką čia, ponas advokatas švaistosi?! Juk pas mus laisvė ir demokratija!

— Kaip norit... — numojo ranka žilstantis ponas ir nuėjo... Sintija beveik ant rankų nuneštą į šokių salę išliejo su savo partneriu ir valso bangas, suvirė judėjimas.

Pro atdarus langus plaukė Strausso išgyvenimų aima... Skambėjo sodais verkiantys motyvai, atsimusdami į seną rūsi, kuriame gėso paskutiniai pulsai Patricijaus širdies, styrančias dainas stipriai savy įgaubė mažą kryželį.

Sodė vaikščiojo ir grauzėsi ponas Grunvaldas. Blyški mėnuli šviesa jam parstė jo sodus, parkus ir laukus rūmų muzikoje verkiantiems, žmonių krauju, prakaitu ir ašaromis rasojančiams.

Tos didelės rasos žiūrėjo iš visų gelių, medžių ir žolų, ji sekiodamos, gyvais bilgėziais lyg vilčiųiomis jo širdį varstančios.

Mes tik malda. Tik maži užmiršti karoliai. Juosime, pone Grunvalde, tau rankas ir kojas, už rodomą įtraumta. Nes tu palikai muziką, taures ir moteris, atėjai pas mus... Atėjai tą valandą, kada dar viena ašara prisijungė prie mūsų... Žiūrėk, ji žėri gražiausiu deimantu iš rusio stogo!

Sudrebėjo Grunvaldas. Susiėmė galvą ir bėgo nuo kalbančių

Parduodant ar perkant namą mielai Jums patarnausiu!

Gali sudaryti paskolas. Veltui suteikiu informaciją apie parduodamus namus, paskolas, bižnūs ir tt.

Jūsų patarnavimui

VACYS VASILIAUSKAS

skambinkite tel. KE. 9459, KE. 9450, LA. 2612

Parduodama:

- \$16.000 Indian Rd. Howard Park. 9 kambarių atskiras su garažu namas. Įmokėti \$7000.
- \$15.500 College & Dovercourt. 11 kambarių dviejų butų mūrinis atskiras namas su labai dideliu kiemu ir privačiu įvažiavimu į garažą. Patartina atkreipti dėmesį į šį pigų pirkimą. Įmokėti \$7000.
- \$10.500 Bathurst Davenport. 6 kambarių mūrinis namas. Įmokėti \$3000.
- \$8.500 Dundas & Runemide. 6 kambarių mūrinis namas su garažu. Įmokėti tik \$2500.

TESLIA REAL ESTATE

863 BLOOR STREET WEST

(prie Ossington Ave.)

TILLSONBURG, Ont.

Spalio 14 d. Tillsonburge pakrikštyta ponų Rušinskų dukrytė Gražina Birutė Stanislava 9 metų amžiaus. Didelis būrys žmonių dalyvavo krikšto apeigose bažnyčioje. Krikšto sakramentą suteikė kun. V. Rudzinskis. Krikšto tėvais buvo p. Jonas Liutkus ir p. Liudvika Buzienė.

Vėliau įvyko didelė puota pp. Rušinskų ūky. Svečių tarpe matėsi pp. Stradomskiai, Gurlkiai, Simačiai, Statkai, Mikėnai, Meiliai, Vilkai, Reščiai ir Mačiai — apie 70 dalyvių. Pareikšta daug gražių linkėjimų naujai katalikei ir tėvams už taip šaunias vaišes.

Linkėtina visiems lietuviams pasekti pp. Rušinskų pavyzdžiui.

ir savo vaikeliams daug nelaukiant suteikti Kristaus šviesą — krikštą.

Dėmesio Mokykloms!

Naujesiems mokslo metams "Žiburių" Spaudos Bendrovė išleido klasės žurnalą, specialiai pritaikytą šeštadienio liuanistikos mokykloms. Žurnale yra šie skyriai: pamokų lentelė, mokinių registracija, praleistų pamokų ir elgesio pažymėjimai, mokymosi pažangumo pažymėjimai, kasdieninių pamokų registracija ir pastabos. Žurnalo kaina \$1.00. Užsakyti "Žiburių" Sp. Bendrovėje, 941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Kanadoje siunčiama paštu apdėtu mokesčiu.

Jau laikas pagalvoti apie Kalėdų dovanas

Turime didžiausią pasirinkimą Europos rankdarbių specialistų padirbtų dovanų: gražių odos išdirbinių lietuviškais motyvais, austų ir siūtų prekių, medžio raizinių, keramikos ir tt. Gimimo dienoms, konfirmacijoms, vestuvėms ir tt.

REIKALAUKITE mūsų naujai išleidžiamo prekių katalogo. Mes taip pat turime: Lietuviškų plokštelių, įgrotų Europoje ir Amerikoje 78 RPM, taip pat turime daug EUROPOS KLASIKINIŲ ir populiarių plokštelių, ypatingai įgrotų Vokietijoje, Austrijoje ir Šveicarijoje. Taip pat turime ilgo grojimo (Long playing) — 33 1/3 ir 45 RPM plokštelių. Turime daug radio ir nešiojamų patefonų. — — — — — Aplankykite mūsų krautuvę, kuri atidaryta nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro

609 YONGE STR. **ART HANDICRAFTS** Telefonas TORONTO, ONT. **WALTER KOPPEL** PR. 4596

KONTRAKTORIUS

JON. GREICIUNAS

Nauja statyba ir pataisymai, medžio, cemento, dažymo ir kiti dideli bei maži darbai

91 Hillcrest Drive, Toronto - ME. 7651

HIGH PARK CHIMNEY SERVICE

Valome, statome naujus ir taisome senus kaminus ir tvarkome gazo ir alyvos krosnių linijas (transitlining).

K. D A R G I S

54 Indian Trail, Toronto. Telef. LL 2252

AR APDRAUDEI VISKĄ KĄ TURI?

Visais apdraudimo reikalais kreipkitės į:

Y. ONYSCHUK
INSURANCE & REAL ESTATE
Susikalbu įvairiomis kalbomis.
Perku ir parduodu, keičiu įvairius nuosavybes
1165 Dundas St. W. Toronto. Norint skambinkit: KE 5944.

Geriausias dovanų pasirinkimas

naujai atidarytoje liet. parduotuvėje

"THE TIMES"

CIGAR AND GIFT STORE
1212 Dundas St. W. Tel. LA. 9547
Krautuvė atidaryta nuo 8 iki 10 val. vak. Sekmdieniais nuo 12 iki 10 val. vak.
Sav. J. Beržinskas.

HAMILTON, Ont.

Kristaus Karaliaus šventė
Spalio 28 d., 5 val. p.p. "Dainavos" salėje — 469 Bay St. N. — Hamiltono ateitininkai ruošia Kristaus Karaliaus šventės minėjimą. Maloniai kviečiami visi gausiai dalyvauti.

Visuotinis susirinkimas

Kanados Lietuvių Bendruomenės, Hamiltono Apylinkės Valdyba skelbia visų Hamiltono lietuvių žinią, kad 1951 metų lapkričio 4 d. 5 val. p.p. "Dainavos" salėje — 469 Bay St. N. Hamiltono, šaukiamas visuotinis metinis Hamiltono Apylinkės gyventojų susirinkimas šia dienotvarkė:

- Susirinkimo atidarymas.
- Susirinkimo pirmininko ir sekretoriaus rinkimai.
- Praėjusio visuotinio narių susirinkimo protokolo skaitymas.
- Apylinkės Valdybos pirmininko pranešimas dėl atliktų Valdybos darbų.
- Kontrolės Komisijos pranešimas.
- Tautos Fondo Atstovybės pranešimas.
- Apylinkės Valdybos ir Kontrolės Komisijos rinkimai.
- Klausimai ir sumanymai.

Kviečiamu laiku nesusirinkus pakankamam dalyvių skaičiui, po valandos, t.y. 6 val. p.p., toje pat vietoje įvyksta antras susirinkimas, kuris laikomas teisėtu bet kuriam dalyvių skaičiui atsilankius (KLLE Statuto 9 str.). Apylinkės Valdyba maloniai kviečia tautiečių skaitlingai ir visiems dalyvauti metiniame organizacijos susirinkime, kuriame bus tariamai svarbūs mūsų organizacijos reikalai.

Apylinkės Valdyba.

— Sunkiai serga p. Naikauskienė. Ligonė gydosi šv. Juozapo ligoninėje.

— Spalio 5 d. mirė Vl. Stankevičienė, sulaukus 83 metų.

— Atėjus rudeniiui ir čia pasunkėjo su darbo gavimu. Padągėjo ir lietuvių bedarbių skaičius. Siek tiek lengviau gauti darbo pas statybos rangovus, kurie kalne vykdo kanalizacijos vedimo darbus. Dirbama iki 60 pėdų po žeme. Į valandą moka-

ma \$1.05. Žedžiu, darbas kasyklinio pobūdžio ir sunkokas, be to, pigiai apmokamas, dėlto ir norinčių jį dirbti neperdaugiausiai atsiranda.

Sk. St.

Padėka

Nuoširdžiai dėkoju visiems prisidėjusiems prie a.a. mano motinos laidotuvių. Dėkoju klebonui kun. Dr. Tadaraukui už malonų patarnavimą, taip pat ir visiems mūsų tautiečiams, kurie prisidėjo prie laidotuvių ir suteikė paskutinį patarnavimą.

Pranas Stankevičius.

Vancouver, B.C.

Šiais metais mirtis išplėšė iš gyvųjų tarpo 6 lietuvius, penkis iš senųjų ateivių ir vieną ką tik gimusį. Nežiūrint to, kolonija nesumažėjo, nes paskutiniu laiku atvyko keletas iš Toronto, vienas iš Švedijos ir kitų Kanados vietų, viso 7 asmenys. Prie to gandraus gausiai apdovanojo pirmagimiais: Z. J. Klimavičiams dukterį Aldoną, E. V. Barisams sūnų Vaidutį Aloyzą, o taip pat E. A. Draskevičiams ir O. P. Padvolskiams po sūnų. Naujuosius tėvus kolonija sveikina ir linki įpėdinius išauginti gerais lietuvišiais.

Vancouverietis.

Ieškomi paveldėtojai

Sąryš su palikimo byla Lietuvos Generalinis Konsulas ieško skančių asmenų:

- Stanislava Norvaišaitė-Tuzinienė.
- Zigmas Norvaišas, 1940 m. tarnavęs puskarininkiu 8 p.p. 3 kp. Šiauliuose.
- Julius Tuzinas (Zigmo brolis), dabar turėtų būti 21 m. amž. 1921 m. rudenį Stanislava Norvaišaitė gyveno Gelučių dvare, apie Kelmės m., vėliau, kaip Tuzinienė, Medindryjos vienk., Bazilionų pėt., Šiaulius aps.
- Juezas Norvaišas ir jo sesuo Elena, Raseinių aps., apie Kelmės miest.
- Apolinaras Norvaišas, gyvenęs bene Šlapgiriuose.

Jie patys arba apie juos žinantieji prašomi kuo skubiau atsiliepti: Consulate General of Lithuania 41 West 82nd St. New York 24, N.Y.

Ta pačia proga dar kartą primename visiems naujai atvykusiems užsiregistruoti Generaliniam Konsulate paduodant apie save žinias. Nesiregistravimas apsunkina mūsų darbą tiek palikimo bylų atvejuose, tiek ir paieškojimuose.

Generalinis Konsulas.

SUDBURY, Ont.

Šeštadienio mokykla

Sudburio Tumo-Vaižganto šeštadienio mokykla pradėjo darbą spalio 6 d. Mokytoja G. Lumbiene, vedėja, ir kun. A. Sabas. Pirmąją dieną susirinko 17 mokinių, bet užsiregistruosiu yra 19. Tikimasi, kad mokinių skaičius dar padidės.

Spalio 7 d., sekmadienį, buvo pamaldos, pritaikytos mokslo metų pradžiai. Mokiniai dalyvavo organizuotai jiems rezervuotose vitose.

Spalio 14 d., sekmadienį, Kristaus Karaliaus bažnyčios salėje, tuoj po lietuviškų pamaldų, įvyko mokyklos tėvų susirinkimas. Susirinkimą atidarė tėvų komiteto pirmininkas A. Jasiūnas. Buvo priimta naujoms mokslo metams samata ir nutarta suruošti vaikų eglutę Kaledoms ir šiaip daugiau parengimų, kad visuomenė turėtų kur praleisti jaukiau laiką, ir kad mokytojai gautų daugiau honoraro. Tėvai įsipa-

reigojo, kaip ir pereiniais metais, mokėti po \$1.50 mėnesiui nuo šeimos ir tuo apmokėti patalpų nuomą.

I naująjį tėvų komitetą įrinkti: A. Jasiūnas, pirmininkas, S. Gudaitienė, sekretorius, ir Z. Labuckas, išdininkas. Į revizijos komisiiją: J. Kruckas, V. Beniušis ir S. Poderienė.

— Pereitas mokyklos vakaras davė gryno pelno \$203.71.

— Staliai gali gauti lengvai darbo prie statybos. Pradinis atlyginimas \$1.50-1.58. Statybininkai dirba 44 val. savaitėje. Į kasyklas tuo tarpu nepriimama, sakko priimsią po 4-6 savaitę.

— Šimkai nusipirko namus.

— Mikštai pakrikštijo savo sūnų Petro vard.

— Povilačiai susilaukė sūnaus.

— Petrovai ieško įsūnio. Pagaidautinas lietuviukas.

Sudburieškis.

Pašaliname pleiskaną

ir sulaikome krentančius plaukus.

Pasisekimas garantuotas.

Atidaryta vakarais

LYDIA LAWTON

636 COLLEGE ST.

Tel. ME. 3060.

(prie Health Bread Bakery)

Parduodame:

231 naujų ir vartotų vyr. gaudymo paltų — įvairių rūšių kaina nuo \$10 iki \$40
452 naujus ir vart. kostiumus Tropinius kostiumus už \$10.
Pinigai įmokami iš karto

Hollywood Clothing
270 QUEEN ST. WEST
(kampas Beverley)

STANLEY SHOE STORE

Aukščiausios rūšies moterų, vaikų ir vyrų batai, normalaus dydžio ir platus (EE—EEE)

1438 Dundas St. W. Toronto
(prie Gladstone)

MANNING CARTAGE & MOVERS

184 Manning Ave.

Tel. WA—0791

Perkraustome ir pervežame įvairius daiktus vakarais ir dienos metu. Kalbame vokiškai, rusiškai ir lenkiškai.

DANIEL D. STOKAL B.A.

TEISININKAS, ADVOKATAS, NOTARAS

Kalbu slavų kalbomis.

Room 204, 221 Victoria St.

office telef. PL 1753,

Rés. tel. LY 5797

"EUROPA" FOTO STUDIO

Tel. WA 6849

615 Queen St. W. Toronto

Mūsų specialybė vestuvinės, šeimų nuotraukos ir spalvoti portretai

Darbas pirmos rūšies

LIETUVIS ELEKTRIKAS — TORONTO —

Instaliuojau naujus namus, vasarnamus, prijungiu elektrines plytas, elektrinius vandens tankų kaitintuvus ir kitus įvairius elektros darbus atlieku pigiau ir greitai.

Vytautas Juškevičius

Skambinti vakarais tarp 7 ir 9 val. tel. LO 3517

SPORTO ŽINIŲS

Pirmasis įvykis Š. Amerikos kontinente

Praslinko jau dešimt metų, kai lietuviai nebegali plačiau pasireikšti kultūriniam gyvenime. Tėvynėje viskas užgnaužta, o išeivijoje esame dar gana silpni didesnio masto kultūriniam subrandimui pademonstruoti. Kiek galimūmų leido darėme, kas buvo įmanoma, tiksliau sakant, dažniau reikėsi pavieniai asmenys, išskeldami savo sugebėjimus ir populiarindami Lietuvos vardą.

Nors lietuvių išeivių visuomenė, net atsakingieji asmenys, gan skeptiškai žiūri į lietuvių sportinį gyvenimą ir jo pasireikškimus, tačiau tai yra baras, lietuvių kultūrinio gyvenimo, kuris, tenka pripažinti, labiausiai išpopuliarino Lietuvos vardą šiame krašte.

Ateinantį šeštadienį Toronto Sp. klubas "Vytiš" suorganiza-

vuoja pirmąją platesnio masto lietuvių sporto šventę — olimpiadą. Ji tęsis 2 dienas: spalio 27 d., šeštadienį ir 28 d., sekmadienį. Joje dalyvauja Amerikos šio sporto klubai: Čikagos "Perkūnas" ir "Ateitis", Clevelando "Zaibas"; Hamiltono "Kovas", Montreale sp. klubas ir rengėjas "Vytiš". Be to, atvyksta Čikagos šachmatininkai, kurie susitikus su "Vyčiu". Kaip žinome, šių dviejų komandų sudėtyje dalyvauja mūsų tautos išeivijoje patys geriausi atstovai: Kanados šachmatų meistras p. Povilas Vaitonis ir Čikagos miesto meistras p. Povilas Tautvaiša.

Tokių būdu šis lietuvių visuomenės sportinis pasireikšimas — sąskrydis yra pirmas žingsnis platesniam kūno kultūros pasireikšimui, lietuvių visuomenės

glaudesniai suartinimui, vienybės ir mūsų tautos idealų įprasminimui.

I šį Sp. klubo "Vytiš" pirmąjį žingsnį — organizavimą tokio masto sporto šventės — lietuvių visuomenė turėtų atkreipti dėmesį ir labiau įvertinti, ne kaip paprastą kurios nors organizacijos reikalą, bet kaip visos kovojančios lietuvių tautos gyvybinės reikšmės pasireikšimą, jaunomenės ryžtą per sportą pasirosti vieningam mūsų tautos idealui — žygiui laisvei atkovoti. Šios idėjos lietuvių sportininkai nepamirš ir tokias iškilmes, tikiuosi, kitais metais bei kasmet, suruoš kiti klubai.

Lietuviai sportininkai ir Sp. klubas "Vytiš" susilaukė šios pirmosios olimpiados rengimo progą daug simpatijos iš visuomenės gaila tik, kad šiai idėjai įgyvendinti labiau prisidėjo pavieniai asmenys, o ne organizacijos. Tai mūsų politinių pakrikimų ir neorganizuotumo pažymys.

Esame dėkingi visiems sporto populiariautojams: Dr. Kaziu Alminui už paskirtą pereinamąją dovaną Š. Amerikos krepšinio nugalėtojams su įrašu: "Kilnūs siela, tvirti kūnu — tarnaukime Lietuvai", p. Vladui Bakūnui už pereinamąją dovaną stalo teniso nugalėtojams; p. B. Aušrotui už vienkartinę dovaną moterų pavienio turnyro nugalėtojais — "Lietuvių Dienų" metinę prenumeratą.

Tikiuosi, kad visuomenė, paremdama šią olimpiadą savo atsilankymu, aktyviai prisidės prie mūsų visų troškimo — išgarsinti vardą mūsų Lietuvos.

K. Lukošius.

LONDON, Ont.

Prie Glencoe, Ont., ant Windsor plento spalio 13 d. po pietų automatinis nelaimėjęs žuvo jauna moteris Ona Gurčienienė 32 m.

duktė Bronė 4 metų guli abiem sulaužytom rankom Viktorija ligoninėje. Tikimasi pagis. Sofėris Jonas Ulinskas liko gyvas ir mažai nukentėjęs.

Ona Gurčienienė buvo pašarvota laidotuvių namuose 412 Kings gatvė Londone. Vakaris buvo kalbamas rožančius ir kt. maldos.

Spalio 17 d. 9 val. Sv. Petro katedroje atlaikytos gedulingos šv. Mišios. Laidotuvėse dalyvavo daug giminių, draugų, pažįstamų iš Montreale, Toronto, Tillsonburgo, Delhi, Rodney ir Mountbridge apie 200 asmenų. Daug vainikų uždėta ant velionės kapo. Liko vyras Aleksas, sūnus Jonas ir Aleksas, dukterys Lilija ir

Birutė. Pamaldas atliko ir pamokslą pasakė ant kapų kun. V. Rudzinskis.

A.a. Ona Gurčienienė Kanadon atvyko 1938 m. Gyveno moterystėje 13 metų. Buvo linksma, jūdi, draugiška, malonaus ir patrauklaus būdo. Daug senųjų ir naujųjų lietuvių lankydavosi jų ūkyje prie Glencoe. Visi rado malonų priėmimą.

Ilsėkis brangi ir mylima Onute Viešpatyje, taria nuliūdę vyrai, vaikai, giminės ir bičiuliai.

D. HOLOTA REAL ESTATE

Pirkimo — pardavimo tarpininkas

496 Queen St. W.
(prie Denison Ave.)

Tel. WA 5232 Toronto

Lietuviškoje rūbų krautuvėje

"BELLWOODS DRY GOODS"

921 DUNDAS STREET WEST, TORONTO

Jūs pirkite visuomet geros kokybės vyrų, moterų ir vaikų apatinius ir viršutinius rūbus. Geriausios firmos "Forsyth" vyrų viršutinius baltinius.

Gaminame krikšto sukneles ir priimame kitus spec. užsakymus. Vestuviniai vyrų baltiniai. Moteriškos sukneles ir kostiumai, taip pat vyr. kostiumai duodami išsimokėjimui.

J. Jurkšaitis, savininkas.

Lietuvių Baldų Krautuvė

"MOHAWK FURNITURE"

— 2448 Danforth Ave., Toronto. — Telef. OX. 4444. —

Didelis pasirinkimas baldų, radio, televizijos aparatų, šaldytuvų, skalbimo mašinų, krosnių ir vaikų baldų.

Minkštus baldus dirbame pagal užsakymus ir taisome senus.

Lietuviams 10% nuolaida

Krautuvė atidaryta iki 9 val. vakaro.

TEL.

EM 3-2131

Budime

24

valandos

THE TWO LITTLE JEWELLERS

Mūsų krautuvėje turime didelį pasirinkimą: laikrodžių, deimantų, brangakmenių ir sieninių laikrodžių.

Taisome įvairių rūšių laikrodžius. Galite mokėti grynais arba duodame išsimokėjimui. Kalbame ukrainiškai.

Užėikite į

558 QUEEN ST. WEST, TORONTO

Tel. E M4-0047

MANN & MARTEL REAL ESTATE

1663 Bloor St. W. (pirmas sustojimas į vakarus nuo Dundas)

Didelis pasirinkimas namų lietuvių mėgiamuose distriktuose su neapūstais įmokėjimais grynais.

Mūsų firmoje dirbęs

V. MEILUS

mielai Tamstoms patars bei patarnaus kreipiantis asmeniškai ar telefonu OL. 2354.

Televizija padėjo

Baltimorės gatvėje pasimetę ir sėdintis pas tėtį atvykęs 7 metų berniukas. Paimtas policijos globoje, jis negalėjo pasakyti nei tėvo pavardės nei adreso. Bet jis prisiminė, kad tėtis turi televizijos aparatą ir, turbūt, pažintų, jei policija jį parodytų. Taip ir vyko. Policija jį pademonstravo ir po poros minučių tėtis jau pakambino telefoną, kad atvyksiantį jo atsiimtų.

Cigarečių dežučių kolekcija
Egipto karalius Farukas renkasi cigarečių dėžutes ir jau turis 30.000, nuo 1880 iki 1940 m. Iš vieno anglo jis nupirko tokių dežučių 6.000, sumokėdamas \$4.000.

DR. F. TICKETT

Gydytojas

ir

chirurgas

Priėmimo valandos 2-3 ir 7-9 po pietų
11 Gore Vale Ave. Toronto
Telef.: WA 3754

Dr. Chas. OKUN

DANTISTAS

838 Dundas St. W. Toronto

(kampas Euclid Ave.)

Priima vakarais pagal susitarimą.
Tel. WA 9822

DANTISTAS

J. A. GORCHYNSKI

B.A., D.D.S.

312 Bathurst St.

Bathurst Medical Building

Telef. EM 3-6373 Toronto

Dr. WILLIAM J. ZINCHEIN

B.A., M.D., L.M.C.C.

GYDYTOJAS ir

CHIRURGAS

Priėmimo valandos 2-4.30 ir 7-9 po pietų

386 Bathurst St. Toronto

Tel. WA 1344

DANTISTAS

Dr. ELIAS WACHNA

Priėmimo val. 10-12, 2-6

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais priima taip pat 7-9 popiet

386 Bathurst St. Toronto

Tel. EL 6515

AKIŲ SPECIALISTAS

M. STEFANUK

(optometrist)

Patikrina akis ir pritaiko akinius, jei reikalinga

Bathurst Medical Building

312 Bathurst, Telef. EM 3-6373

BR. BUKOWSKA, R.O.

AKIŲ SPECIALISTE

Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams.

Priėmimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.

Sekmadien, pagal susitarimą.

55 St. John's Rd. W. Toronto

kampas 94 Laws St.

Tel. LYndhurst 0052

AKIŲ SPECIALISTAS

L. LUNSKY, R.O.

Pritaiko akinius visiems akių defektams. Iširia akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą.

Kalba slavų kalbomis

470 College St. W. Toronto

Tel. RA 3924

.. JYPSENOS ..

Genialu

Svečiuose kartą grupė amerikiečių kalbasi apie išradimus. Vienas pasakoja skaitęs komunistiškame laikraštyje, kad žiūronai ištikrųjų esą išrasti ruso.
— Menkas dalykas žiūronai, — pastebi kitas. — Nereikia čia kažkokio genijaus. Bet tikrai geniališka, kad rusai sugebėjo taip ilgai tą nuslėpti.

Niekad nematė

Gatvės kampe sėdi aklas elgeta. Policininkas įtaria, kad tai vienas senai policijos ieškomas apgavikas ir priejės užkalbina.
— Tamsta klysti, — sako elgeta. — Tamstos savo gyvenime aš dar nesu niekad matęs.

Pakeitė ir vardą

Restorane sėpnyvas ponas sustabdo praeinantį kitą lankytoją ir džiaugsmingai sušunka:
— Kaip senai besimatė, ponas Petrenai! Džiaugiuosi! Bet kaip jūs pasikeitėte — suplonėjęte ir net sumazėjot...
— Labai atsiprašau, čia, matyt, klaida. Aš ne Petrenas, bet Jonėnas.

— O, — nustebo pirmasis. — Jūs net ir vardą pakeitėte...

Nauja skrybėlė

— Oho, Kaziuk, tavo skrybėlė nauja! Sveikinu!

— Niekai, — sumurma šis. — Kaip tik labai sena. Ją pirkau prieš 20 metų. Per tą laiką ją jau 4 kartus buvau davęs išvalyti, du kartus pakeičiau kaspiną, vieną kartą buvau davęs išversti, o vakar vakare kavinėje sukeičiau.

Civiliška

Portugalų kolonijoje centrinėje Afrikoje buvo suimtas kareivis pasirodęs gatvėje visiškai nuogas. Jo byla buvo persiųsta kariniam teismui, kuris jį įstėsinio. Mat, kareivis, pasirodė, buvo gavęs viršininkų leidimą atostogų metu pasirodyti civiliška. O centrinėje Afrikoje civiliai — negrai vaikšto nuogi.

Jei nesustojo — aš neįlipau
Mažoje provincijos stotelėje Londono universiteto profesorius laukia traukinio. Pravažiuojąs greitasis traukinys, pripuolamai sustojo ir nudžiūjęs profesorius jau buvo belipęs į vagoną, kai stoties budėtojas šūkteli jam:
— Jūs negalite šiuotrukiniu važiuoti — jis čia nesustoja!

— Gerai, jei šis traukinys čia nesustoja, tai aš jį ir neįlipau. — atsiliepė profesorius jau iš vagono.

Gerai nebaigs

Vokietijos rytų zonos kalinių darbovietėje sargas praneša:
— Rytoj, sulauksim valstybės prezidentą Wilhelm Pieck.
— Matot, ar nesakiau, kad jis gerai nebaigs, — pastebi draugams vienas kalinys.

— o —

Ji: — Prisipažįstu, kad buvau neteisi, bet jei tu mane myli, brangusis, atsiprašyk.

Perilgu laukti

I planetariumą užėina lankytojas. Vedėjas profesorius, prieš parodydamas stebimą žvaigždę, aiškina:

— Sviesa nuo žvaigždės, kurią tamstai parodysiu, iki mūsų žemės ateina tik per 6 val.

Lankytojas susirūpinęs išsitraukia laikrodį, pasižiūri ir varždamasis pastebi:

— Deja, Pone Profesoriau, taip ilgai aš negaliu laukti.

Be jėgų neatsilaikysi

Storokas ponas vis pasakodavo savo draugams kaip laikytis dietos ir nenuktuti. Kartą restorane vienas jo draugų užtinka jį valgant poros svarų kepsnį.

— Na, na, aš maniau, kad jūs laikotės dietos.

— Visai teisingai, — aš laikau. Šis kepsnys tik pridūoda man jėgų laikytis jos.

Iškalė į galvą

Prancūzų gydytojas Cone mėgino pacientus gydyti visada išeigdamas, kad "jau geriau".

Vieną dieną, atėjęs į kliniką, jis klausia asistentę:

— O kaip su paciente?

— Blogiau, Pone Profesoriau.

— Taip negalima sakyti. Pacientė taip tik įsikala sau į galvą.

Sekantį rytą, užklausta to paties, asistentė atsakė:

— Pacientė įsikala sau, kad jau mirus.

YORK PACKING CO. LTD.

104-106 Trowell Ave., Tel.: JU. 2794, JU. 5197. Toronto 9, Ont.

Mes gaminame geriausios kokybės produktus:

šviežią, rūkytą ir virtą mėsą, įvairias dešras.

Rinkos kainomis.

Priimami užsakymai vestuvėms, piknikams, pokyliams.

Prityrusi siuvėja

siūva vestuves ir šiaip įvairias sukneles, naujausiomis madomis.

Papigintomis kainomis. — Kreiptis po 5 val. vak.

340 SHAW STREET, TORONTO, ONT. TEL.: LA. 2588

Dėmesio!

PARDUODAME lovos baltinius, kilimus ir kitokias tekstilines prekes, PAPIGINTOMIS KAINOMIS

REGENT TEXTILES

1218 DUNDAS STREET W., TORONTO. TEL. LO. 9082

RUDENS SEZONUI

- Koncertų programos,
- Pakvietimus,
- Vestuvinius kvietimus,
- Bilietus,
- Vizitines korteles,
- Įvairius blankus,
- Vokus,
- Atsisaukimus
- Ir kitus spaudos darbus

švariai ir greitai spausdina

„ŽIBURIU“ Spaudos Bendrovė

941 DUNDAS ST. W., TORONTO, ONT. Tel. EM. 3-4265

Priimami užsakymai paštu. — Atliekami linotipų rinkimo darbai

Lietuviška Baldų Krautuvė

“ATLANTIC CITY UPHOLSTERING CO”

Sav. J. Kamishaitis

899 BLOOR St. W. TORONTO

Tel. LO 1438

Visų rūšių laikrodžius, puošmenas ir brangenybes rasite 10-15% pigiau, negu kitur, pas

LAIKRODININKA

turintį 30 metų profesinę praktiką

Kalbu lenkiškai

M. MAJINA — 1187 DUNDAS ST. W. TORONTO

Prityręs kvalifikuotas lietuvis laikrodininkas

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes

Garantuotas darbas ir prieinamos kainos

Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 val. vakaro.

TEL. WA 6812

587 QUEEN ST. W. TORONTO

QUEEN WEST FURNITURE CO

Didelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų. Dirbame pagal užsakymus baldų — chesterfield ir studio — komplektus ir parduodame kilimus.

- lovų komplektai,
- suvamos mašinos,
- krosnys ir tt.

Kalbame rusų kalba

Perkant ar parduodant namą

skambinkite Tel. KE. 8515, KE. 8516, vakarais LY. 7178

S. Kuzmickas-Kuzmas

Jūs gausite teisingus patarimus ir sąžiningą patarnavimą.

L. M. MAY

REAL ESTATE AND BUSINESS BROKER

1169 DAVENPORT RD. (prie Ossington)

JEIGU NORITE NESIOTI GRAZIAI NUKIRPTUS PLAUKUS eikite į

LIETUVIŠKA KIRPYKLA

867 DUNDAS ST. W. (prie Manning Ave.) TORONTO

Kerpame skubiai. Nesugaišite brangaus laiko.

Sav. Br. Pakėnas

LONDON FURNITURE CO.

Filnas baldų pasirinkimas. Minkšti baldai — parduodami nauji ir atnaujinami seni.

875 Queen St. W. Toronto. Tel. PL 2010

Maistingiausias, Lengviausias virškinamas, Pigiausias maistas.

Turis visų vitaminų yra

PIENAS IR PIENOGAMINIAI

Naudokite visų rūšių gaminius vienintelės ukrainiečių pieninės Toronte

ROGERS DAIRY

459 ROGERS RD. — Telefonas JU. 7193

Mes perkame kur:

Moderni lietuviška

Vyriškų Rūbų Krautuvė

Paltai ir kostiumai parduodami gatavi ir pagal užsakymus. O taip pat visi kiti apsirėgimo reikmenys.

NUOLAIDA LIETUVIAMS 10%

Cia pirkdama pilną apsirėgimą ir gavęs 10% nuolaidos, gali sutaupyti \$18.00 iš karto.

DERBY MEN'S SHOP

2576 YONGE ST. TORONTO, ONT.

Telef.: HY. 9624.

Dėmesio!!

Jūsų plokštelėms naudokite naują

DECCA patelefoną

3-jų greičių tik — \$49.50 tik įjungti ir gries

DECCA 3-jų greičių nesiojama

Radio-patelefono kombinaciją tik — \$79.95

Išpildome užmiesčio užsakymus — tik praneškite ciklą (25 ar 60 cycle)

Visokių rūšių radio taisyso specialistai

SNIDERMAN RADIO LTD.

Tel. ME. 6200. 714 College St., Toronto, Ont.

UKRAINIEČIAI SAVININKAI

G. LUKE'S

& Electrical Appliance Co.

797-799 Dundas St. W.

Toronto,

Tel. WA 9228 Tel. WA 9228

Parduodame

SKALBIAMAS MASINAS

DUODAME ISSIMOKEJIMUI

Kas pirs šias mašinas, gaus 2-jų metų garantiją.

Jeigu norite pirkti virtuvę ar šaldytuvą, geriausiai pirkti fabriko

MOFFAT

Parduodame piano akordeonus

Norėdami elektros reikmenų ar sofų (chesterfields) paskambinkite mums ir mes pristatysime Jums į namus.

Pirmos eilės lenkiška rankinė — Telefonas EM 3-0360

SKALBYKLA — WOODBINE HAND LAUNDRY

Rūbų valymas

Mes paimame iš namų ir pristatome. Kainos neaukštos

205 Euclid Ave. (prie Dundas St.), Toronto, Ont.

“Reiškite jausmus gėlėmis” — skambinkite AD 1618

THE VICTORY FLORIST

Vestuvių puokštės, vainikai, dekoratyvinės gėlės bei vazonai

Sav. A. MERKER

576 QUEEN ST. W. TORONTO

Užsisakykite anelis

HAMILTON FUEL CO.

Savininkas W. WILSON

Telefonas RI 4411 143 Hamilton St., Toronto

